

SONBAHAR
2018
SAYI 31

kadınlarla mor bülten

KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME VE GELECEK PLANLAMASI TOPLANTISI •
KADIN ÖRGÜTLERİNDEN ORTAK BİLDİRİ: “HAKLARIMIZDAN DA
MÜCADELEMİZDEN DE VAZGEÇMEYECEĞİZ!” • 2018’DE KADINLARIN
KAZANIMLARI • ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARINI NASIL ÖNLEYEBİLİRİZ?

Bu Sayı

Merhaba sevgili *Kadınlarla Mor Bülten* okurları,

Mor Bülten'in yeni bir sayısıyla daha sizlerle buluşmaktan çok mutluyuz. Bu sayıda yine hem Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak yürüttüğümüz faaliyetlerden öne çıkanları hem de Türkiye'de ve dünyada kadınlar açısından önemli gündem başlıklarını sizlerle paylaşıyoruz.

Kadınlar olarak büyük mücadelelerle ve taleplerimizde ısrarımızı sürdürerek kazandığımız haklarımıza yönelik tehditlerin artmaya devam ettiği bu dönemde de KİHEP ve savunuculuk kapsamındaki faaliyetlerimizi sürdürmeye devam ediyoruz. *Bizden Haberler* bölümünde yürüttüğümüz bu faaliyetlerle ve derneğimizle ilgili son gelişmeleri sizlerle paylaşıyoruz.

KİHEP'ten Haberler'de, her zamanki gibi KİHEP eğitimcilerimiz ile KİHEP'li kadınların deneyimleri, duygu ve düşüncelerini dinliyoruz.

Kadın Hareketi kısmında, kadın örgütleri olarak yaz aylarında kamuoyuyla paylaştığımız "*Haklarımızdan da Mücadelemizden de Vazgeçmeyeceğiz!*" bildirisine yer veriyoruz. Yine bu bölümde, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi kapsamında ilk gözden geçirme sürecine dair bilgi paylaşıyoruz. Bu bölümdeki haberler arasında Şişli Belediyesi'nin yakın zamanda imzaladığı toplu iş sözleşmesiyle toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik attığı adımlar ile İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nün bir kez daha Valilik tarafından yasaklanması yer alıyor. Ayrıca Mor Dayanışma ile gerçekleştirdiğimiz röportajı da bu bölümde okuyabilirsiniz. Bu bölümde, son günlerin tartışmalı konularından yoksulluk nafakasına süre kısıtlaması getirilmesine dair 6 kadın örgütü olarak kaleme aldığımız bildiriyi de paylaşıyoruz.

Dünyadan bölümünde, 2018'de farklı coğrafyalardan kadınların kazanımlarından örnekler veren, taleplerimizde ve dayanışma konusunda ısrarcı olmamızın önemini bir kez daha hatırlatan yazıyı okuyabilirsiniz. Yine bu bölümde Mart ayında gerçekleşen 62'nci BM Kadının Statüsü Komisyonu'ndan izlenimlerimize yer veriyoruz.

Hukuk Köşesi'nde ise KİHEP eğitimcilerimizden Av. Özlem Ayata çocuk istismarının önlenmesi için yapabileceklerimizi anlatıyor.

Son olarak, web sitemizi çok daha kullanıcı dostu olacak şekilde yenilediğimizi duyurmak istiyor ve www.kadinininsanhaklari.org adresinden faaliyetlerimize ve yayınlarımıza kolaylıkla ulaşabileceğinizi hatırlatıyor, hepimize keyifli okumalar diliyoruz.

Dayanışmayla...

Derya & Zelal

Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği

İÇİNDEKİLER

2 BU SAYI

3 BİZDEN HABERLER

6 KİHEP'TEN HABERLER

6 "KİHEP'e Katılmak Kendimi Özel Hissettirdi..."

6 "Hâlâ Umut Olduğunu Görmek..."

7 "KİHEP Deneyimim, Beklentilerimin de Ötesindeydi"

8 "Kendimi Öğrendim..."

8 "Şimdi Diğer Kadınlara Ulaşma Vakti..."

9 "Kendimi Daha Donanımlı Hissediyorum..."

10 "KİHEP Benim İçin Muhteşem Bir Deneyimdi"

11 Kıbrıs KİHEP Grubu Katılımcılarının Paylaşımları

12 KADIN HAREKETİNDEN

12 Kadın Örgütlerinden Ortak Bildiri: "Haklarımızdan da Mücadelemizden de Vazgeçmeyeceğiz!"

13 "Kadınların Nafaka Hakkına Dokunmayın!" Bildirisi

15 *İstanbul Sözleşmesi* Kapsamında Türkiye'nin İlk Gözden Geçirme Süreci Devam Ediyor

15 Şişli Belediyesi'nden 30 Gün Babalık İzni Hakkı

16 İstanbul Onur Yürüyüşü Bir Kez Daha Valilik Tarafından Yasaklandı

17 Mor Dayanışma ile Söyleşi: "Sorunlar Ortada, Çözüm Dayanışmada!"

19 DÜNYADAN

19 Haklarımızla İlgili 2018'de Neler Kazandık?

22 BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun 62'nci Oturumundan İzlenimler

23 AİHM, Türkiye'yi Cinsiyet Ayrımcılığından Haksız Buldu

24 HUKUK KÖŞESİ

24 Çocuğun Cinsel İstismarını Önlemek İçin Neler Yapabiliriz?

26 HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

Kadınlarla Mor Bülten 6 Aylık KİHEP İletişim Bülteni, Sahibi: Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği • **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Zelal Bedriye Ayman • **Yayına Hazırlayan:** Derya Acuner • **Katkıda Bulunanlar:** Berfu Şeker, Damla Eroğlu, Derya Acuner, Duygu Şahin, Gaye Uğurlu, Gülşah Seral, Hande Ersayoğlu, Özlem Ayata, Şehnaz Kıymaz Bahçeci, Yeşim Erkan Yetişer, Zelal Bedriye Ayman • **İletişim Adresi:** Ağa Çırağı Sok. No: 7 Pamir Apt. Kat: 2 Daire: 7 Gümüşsuyu, 34437 İstanbul • (212) 2510029 • newways@wwhr.org / infokih@wwhr.org • **Grafik tasarım:** MYRA • **Baskı:** İmak Ofset Basım Yayın San. İstanbul

Kadınlarla Mor Bülten'e mali katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency-SIDA) teşekkür ederiz.

* *Mor Bülten'e internet sitemizdeki Yayınlar bölümünden de ulaşabilirsiniz: www.kadinininsanhaklari.org*

* *Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.*

Bizden Haberler

Şişli Belediyesi ile KİHEP Protokolü'nü imzalarken

Geçtiğimiz aylarda Türkiye ve dünyada kadın hakları alanında çok önemli gelişmeler yaşandı. Tüm dünyada kadınların hakları konusunda zaman zaman geriye dönük adımlar atıldı ve kazanımlarımıza yönelik saldırılar söz konusu oldu, buna rağmen kadınlar hakları için mücadele etmeye devam ederek yeni kazanımlar elde ettiler. Bu genel resim içinde Türkiye'de de benzer gelişmeler oldu ve olmaya devam ediyor. Bir taraftan son 40 yıldır kadın hareketinin büyük gayreti ile elde ettiğimiz yasal haklarımıza yönelik tehditler ve geriye götürme çabaları yoğunlaşarak devam ederken diğer yandan kadınlar eşitlik mücadelelerini sürdürüyor. Biz de Dernek olarak kadınların eşitlikçi toplumlarda yaşama hakları olduğuna inancımızla, mevcut çalışmalarımıza ara vermeden devam ettik.

1995'ten bu yana kesintisiz sürdürdüğümüz KİHEP programını, eğitimcilerimiz, KİHEP katılımcısı kadınlar ve program ortağı kuruluşlar ile işbirliği içinde sürdürdük.

KİHEP aracılığıyla daha çok kadına ulaşmak amacıyla eğitici havuzumuzu genişletmenin yanı sıra, işbirliği içinde çalıştığımız belediyeler ile kurumsal düzeyde daha etkin uygulamalar için protokol imzalamaya devam ettik: İstanbul'da Şişli Belediyesi ve Avcılar Belediyesi ile, İzmir'de ise Narlıdere Belediyesi ile protokol imzaladık. Böylece son iki senedir protokol imzaladığımız belediye sayısı 13'e çıktı. Ayrıca, 2017 Ağustos ayında gerçekleştirdiğimiz 11'inci KİHEP Eğitici Eğitimi'ni takiben, ilk grup çalışmalarını yürüten yeni eğitici arkadaşlarımıza sahada süpervizyon desteği verdik ve Temmuz 2018'de 3 gün süren Değerlendirme ve Gelecek Planlaması Toplantısı'nı gerçekleştirdik. Bunların yanı sıra, geçtiğimiz bahar aylarında Adıyaman, Mersin, İzmir-Karabağlar, Ankara-Çankaya, İstanbul'da ise Şişli, Beşiktaş, Avcılar ve Beylikdüzü'nde KİHEP grup çalışmalarını tamamlayan KİHEP eğitici ve katılımcılarının katılım belgelerini aldıkları etkinliklere Dernek olarak katıldık. Son birkaç senedir pilot uygulamasını sürdürdüğümüz Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri'ni gerçekleştirmeye devam ettik ve çeşitli kesimlerden kadın ve erkeklere yönelik Çanakkale ve İstanbul'da 3 seminer çalışması hayata geçirdik.

10'UNCU VE 11'İNCİ KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME VE GELECEK PLANLAMASI TOPLANTISI'NI GERÇEKLEŞTİRDİK

Geçtiğimiz iki yılda organize ettiğimiz iki eğitici eğitiminin katılımcıları ile bir araya geldiğimiz Değerlendirme ve Gelecek Planlaması Toplantısı'nı 11-13 Temmuz tarihleri arasında İstanbul'da Şişli Belediyesi'nin ev sahipliğinde düzenledik. İlk grup çalışmalarını gerçekleştiren veya gerçekleştirmeyen yeni eğitimcilerimizin, sahada yaşadıkları

İlk grup çalışmaları ve süpervizyonlarını tamamlayan eğitimcilerimiz KİHEP Eğitici Belgeleri'ni aldı

sorunlar ve buldukları çözüm önerileri ile önümüzdeki döneme ilişkin planlamaları görüştüğümüz son derece verimli bir toplantı oldu. Üç gün süren toplantının bir oturumunda Şişli Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Beylikdüzü Belediyesi ve Beşiktaş Belediyesi'nden kadın yetkilileri davet ederek, yerel yönetimler ile işbirliklerinin nasıl daha da geliştirilebileceği üzerine fikir alışverişi yaptık. Ayrıca, Dernek kurucularımızdan İpek İlkaracan'ın "Mor Ekonomi" kavramını anlattığı bir sunum-tartışma oturumu gerçekleştirdik. Eşitlik İçin Kadın İzleme Grubu (EŞİTİZ)'den ve Dernek Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Hülya Gülbahar da son dönemlerde kadın hakları konusunda yaşanan gelişmelere ilişkin bir konuşma yaptı. Eğitimcilerimiz özellikle sahada yaşadıkları sıkıntılar bağlamında bu sunumlardan çok yararlandıklarını ifade ettiler.

Toplantımızı, ilk grup çalışmalarını ve süpervizyonlarını tamamlayan yeni eğitimcilerimize KİHEP Eğitimci Belgelerini vererek ve gelecek dönemde açacakları yeni grupların heyecanı ile kapattık. Bu vesileyle yeni ve önceki tüm eğitimcilerimize katkıları için çok teşekkür ediyor, önümüzdeki aylarda yürütecekleri KİHEP uygulamalarında kolaylıklar ve başarılar diliyoruz.

ULUSAL, BÖLGESEL VE ULUSLARARASI DÜZEYDE SAVUNUCULUK FAALİYETLERİMİZ

Kazanılmış haklarımıza yönelik giderek yoğunlaşan saldırılardan biri de Nisan 2018'de, çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin değişiklikler öngören "Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"nın meclise sunulmasıyla yaşandı. Çocuk istismarı vakalarının görünürlüğündeki artışla ortaya

SKH'lerin yerleştirilmesi konusundaki olası işbirlikleri için İstanbul'dan belediye temsilcileriyle gerçekleştirdiğimiz toplantı

çıkan tepkileri bastırmak amacıyla özensizce ve ilgili tarafların görüşüne başvurmadan hazırlanan tasarı temel olarak faile yönelik cezaları artırmayı öngörüyor. Cinsel istismar vakalarının toplumsal ve psikolojik sebeplerini araştırmaksızın oluşturulan tasarı ne yazık ki çocuk haklarını merkezine alan, koruyucu ve önleyici tedbirler içeren bütünlüklü bir çocuk politikası yaklaşımından son derece uzak. Bu tasarıya itirazlarımızı dile getirmek üzere 163 kadın ve LGBTİ+ örgütü olarak bir metin yayınladık. Önümüzdeki dönemde de bu konunun takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Cinsellik ve doğurganlık sağlığı ve hakları alanında yürüttüğümüz uluslararası ve bölgesel savunuculuk faaliyetleri kapsamında çeşitli ülkelerde toplantılara katıldık. Bunun yanı sıra, üyesi olduğumuz platformlardan EuroNGOs'un (Cinsel Sağlık ve Doğurganlık Sağlığı ve Hakları, Nüfus ve Kalkınma İçin Avrupa STK'ları) Yönetim Kurulu'na girdik. Ayrıca CEDAW Komitesi'nin talebi üzerine, CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu olarak, belirlenen konu başlıklarıyla ilgili Türkiye'deki durumu ele alan bir ara rapor hazırlayarak Eylül ayında komiteyle paylaştık.

Katıldığımız "Bölgelerarası Feminist Diyalog Toplantısı"ndan

Bu dönem boyunca Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH'ler) küresel ve bölgesel gözden geçirme süreçlerini takip etmeyi sürdürdük. Ayrıca ulusal düzeyde, farklı alanlarda çalışan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle bir araya gelerek çalışma alanlarının toplumsal cinsiyet eşitliğiyle kesişimi ve SKH'lerin kendi alanlarında nasıl savunuculuk aracı olarak kullanılabileceğiyle ilgili konuştuğumuz Karşılaşmalar video serimize 5 video daha ekledik. Dış Politikada Kadınlar, Mor Çatı, İpek İlkaracan, TESEV ve YERELİZ'le çektiğimiz bu videoları derneğimizin YouTube kanalından izleyebilirsiniz.

EKİBİMİZDEN SON HABERLER

İki yılda bir gerçekleştirdiğimiz Olağan Genel Kurulumuzun altıncısını 8 Haziran 2018'de gerçekleştirdik. Dernek üyelerimiz ve ekibimizin katıldığı Genel Kurul toplantısında, önümüzdeki iki yılda görev alacak yeni Yönetim Kurulu üyelerimizi seçtik. Son iki yıllık dönemin faaliyetlerini değerlendirdiğimiz toplantıda, Stratejik Planımız doğrultusunda 2018-2019 yılları için planlamalarımızı aktardık. Toplantıda ayrıca üyelerimizle güncel duruma ve işbirliklerine ilişkin fikir alışverişinde bulunduk.

Kurumsal hedeflerimiz doğrultusunda kadınlara destek olmaya devam etmek amacıyla 2017 yılında geliştirdiğimiz beş yıllık Stratejik Planını tamamladığımızı paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz. Plan, 2018-2022 yıllarında uygulayacağımız faaliyetleri içeriyor. 2008 yılından bu yana faaliyetlerimizi aralıksız destekleyen İsveç Uluslararası

Kalkınma Ajansı (SIDA) ile bu planın uygulanmasını mali olarak desteklemesi konusunda anlaştık, böylece devam etmekte olan işbirliğimiz beş seneliğine yenilendi. Emeği geçen KİH-YÇ Yönetim Kurulu üyeleri, ekip üyeleri ve danışmanlarımız ile Türkiye'de kadınların güçlenmesi ve eşitliğin sağlanması konusundaki kıymetli katkılarından dolayı SIDA'ya çok teşekkür ediyoruz.

Bir diğer önemli haberimiz de, uzun yıllardır çalışmakta olduğumuz ofisimizden taşınmamız. Yazın taşındığımız ve açık adresini aşağıda paylaştığımız yeni ofisimizi ziyarete bekleriz!

**Adres: Ağa Çırağı Sok. No: 7 Pamir Apt. Kat: 2
Daire: 7, Gümüşsuyu, 34437 İstanbul**

Telefon: 0212 251 00 29

6'ncı Olağan Genel Kurulumuzu dernek üyelerimiz ve ekibimizin katılımıyla gerçekleştirdik

“KİHEP’e Katılmak Kendimi Özel Hissettirdi...”

Birnaz Kopar Özer

KİHEP Katılımcısı – Çeşme, İzmir

38 yaşındayım. Bugüne kadar çok okuyup çok dinlediğimi, çok donanımlı olduğumu zannedirdim. KİHEP neydi, bana ne katabilirdi, bilmediğim ne olabilirdi ki? Sadece bu sorulara cevap bulmak için katıldığım KİHEP grubunda anladım ki, KİHEP çok şeydi, hatta istisnasız her kadının alması gereken bir eğitim programıydı.

Ne kadar çok bilmediğim şey varmış meğerse! Bunlardan biri de “ben dili”ydi. “Ben dili”ni kullanmaya başlamam akrabalarım ile ilişkilerimden arkadaşlarımla ilişkilerime hayatımın her yanına yansdı. İletişim kurarken “ben dili”ni kullanırsam çevremdekilere kendimi anlatmakta zorlanmayacağımı, benim ve hissettiklerimin farkına varacaklarını anladım. İnsan ilişkileri bir kapı ise, anahtarı muhakkak ki “ben dili”.

Birbirini tanımayan, aynı şehirde yaşasa da farklı duyguları, farklı kültürleri olan kadınları buluşturup kaynaştıran, samimi bir ortamda güncel hayattaki sıkıntılarımızı seminer odasının dışında bırakıp dört saati dolu dolu yaşatan; insan olmanın ötesinde kadın olan, hayatın her alanında özgürlüğünü içine hapsetmiş,

hapsetmenin ötesinde tecrit edilerek yaşamaya çalışan biz kadınlara, özgürlüğümüze engel prangaları basit bir düşünceyle kırmanın rahatlığını ve özgüvenini yaşatan bu eşsiz çalışmaya katılmak kendimi “özel” hissettirdi.

Tüm katılımcılarla aynı havayı solumanın ayrıcalığını bize yaşattığınız, yeni arkadaşlıkların kapısını bizim için araladığınız, bakış açıma yenilik katıp ufku genişlettiğiniz, özel olduğumu fark etmemi sağladığınız için ve katılmayanların anlamayacağı, söze ve yazıya dökemediğim, sadece KİHEP almış kadınların anlayabileceği sayısız sebep için iyi ki varsınız...

Hani derler ya “ilkokul öğretmeni şanstır, iyi denk gelirse çocuk okulu sever” diye... İşte KİHEP eğiticimiz Ayla da benim KİHEP grup çalışması günlerini ipe çekmeme, kaçırınca üzülmemeye sebep olan kadındır:) Çeşme’de KİHEP’e katılmamızı sağlayan Çeşme Kadın Meclisi’ne, grup çalışmalarında sıkılmamıza imkan vermeyen, zamanı hızlandıran, dört saati bir saatte bitirmiş gibi hissetmemi sağlayan “kadın gibi kadın” Ayla’ya ve emeği geçen herkese şükran ve teşekkürler...

“Hâlâ Umut Olduğunu Görmek...”

HATAY KİHEP GRUBUNDAN KATILIMCILAR

☺ Çiğdem Altunok, Hatay

KİHEP bana “ben dili”yle kendimi ifade etme pratiği aşılarken, dayanışma ve bilinçlenme ile de ruhumu güçlendirmemi sağladı. Her hafta işlenen konularla çocukluğumdan bugüne kadar toplumun üstüme yüklediği rolleri ve baskıyı, tabu sayılan kavramları sorgulayarak özgürleşme yolunda adım attığımı hissettim. Bunun yanında yaş ve eğitim seviyesindeki farklılıklardan bağımsız olarak oluşturulan grubumuzda bu çeşitliliğin keyfine vararak yeni dostluklar kurdum, bu dostluklardan beslenme fırsatı buldum ve dayanışma için asla geç olmadığının farkına vardım.

Bana göre grubumuzdan çıkan ortak ses şu yönde oldu: “KİHEP’te öğrendiklerimizi kadın, erkek, çocuk fark etmeksizin etrafımızdakilere yaymalı ve kadın güçlenmesi yolunda yapılacak her türlü aktiviteye destek olmalıyız.”

☺ Şirin Kader, Hatay

Ben Şirin Kader. KİHEP’e katılmama vesile olan Mor Dayanışma Derneği’yle yaklaşık bir yıl önce bir arkadaşımın

önerisiyle tanıştım. KİHEP grup çalışmalarının sonunda özgüvenim arttı ve kendimin farkına vardım. Daha olumlu ve daha sakin bir insan oldum. Önce kendime, çocuklarıma ve eşime olmak üzere en yakınlarımdan başlayarak tüm insanlara yararlı olabileceğime kanaat getirdim.

Bu gibi eğitimlerin tüm kadınlara verilebileceğini düşündükçe, dünyanın ne kadar yaşanabilecek bir hale dönüştürülebileceğini hayal ettim. Bu hayalin verdiği güç ile de elimden geldiğince eğitim almaya devam edeceğim.

☺ Aylin Yüksel, Hatay

Zor bir dönemden geçerken çıktık karşıma KİHEP. Kadın çalışması içinde aktif olan bir insan olmakla birlikte birçok kadınla bir araya gelip kadın ortak paydasında buluşmak, hemhal olmak ve aynı duygularda yoğunlaşmak bana çok iyi geldi. Konuşamadıklarımızı konuşmak, deneyimlerimizi paylaşmak, “böyle gelmiş böyle gider” tezinin yanlışlığını fark ettiğimiz hikayelerin yüzümüze tokat gibi çarpan gerçekliğinde bu tezi kah üzüntü kah sevinçle çürütmek, bir yandan beni sarsarken diğer yandan bana umut açıldı.

KİHEP'in ne kadar kapsamlı, etkileyici ve güçlendirici bir çalışma olduğunu söylemek istiyorum. Kadın deneyimlerinde buluşmak, hiçbir yerde dile getiremediklerimizi anlatmak, bizi ayıran politikaların farkına varmak ve hâlâ umut olduğunu görmek, dayanışmayı yeniden hissetmek çok önemliydi. Biz kadınlar, bize dayatılanları kabul etmeyerek ve bir araya gelerek daha güçlüyüz. Yalnız değiliz, bunu bir kez daha gördüm. Emeklerinize sağlık...

@ Zeynep Bolat, Hatay

Şu an okumakta olduğum bell hooks'un kitabı Feminizm Herkes İçindir'de' şöyle bir paragraf var: "İncinmiş ve sömürülmüş birçok kadın, bilinç yükseltme grubunu bir terapi aracı olarak kullanıyordu. Burası onların mahrem yaralarının üzerindeki kabukları kaldırdıkları, bu yaraların derinliğini açığa çıkardıkları yer oluyordu. İtirafalarda

bulunma ve adeta günah çıkarma edimi üzerine temellenen bu boyut, bir sağaltım ritüeli atmosferi yaratıyordu. Bilinç yükseltme yoluyla kadınlar işteki ve evdeki ataerkillik güçleriyle mücadele etme gücü kazanıyordu." Bu cümleler tam da benim kendimi bulduğum ve mücadele etmeyi öğrendiğim eğitim programını, yani KİHEP'i ve grup çalışmaları sırasında hissettiklerimi ve yaşadıklarımı anlatıyor!

“KİHEP Deneyimim, Beklentilerimin de Ötesindeydi”

Meral Tüylek

KİHEP Katılımcısı – KADGÜÇ, İzmir

KİHEP'e katılma sebeplerimden bir tanesi bu eğitim programını merak etmemdi. Aklımdaki sorulardan bazıları şunlardı: Bu eğitimin bana nasıl bir yararı olabilir? KİHEP'e katılmakla düşüncelerim nasıl aydınlanacak? Ne gibi haklarım var? Bu soruların cevaplarını bulmak için KİHEP grubuna katıldım. Yasal haklarımı öğrenmek, haklarımla ilgili bilinçlenmek ve bilmediklerim konusunda aydınlanmak istedim. Haklarımız için nasıl dayanışabileceğimizi öğrenmek istedim.

KİHEP deneyimim, beklentilerimin de ötesindeydi. Katılırken hiç aklımda olmayan ve bilmediğim birçok şeyi öğrendim grup çalışmalarında. Daha da öğrenmek istiyorum. Daha ilk grup çalışmasında hangi düşüncelerimin yanlış hangilerinin doğru olduğunu fark etmeye başladım. Farkındalığın, bilinçli olmanın ve bilinçlenmenin tarifi yok. Hem grup çalışmalarında yaşananlar hem de bu gibi eğitimlerde edinilen bilgilerin insana verdiği enerji çok ama çok güzeldi!

Bu sene içinde tamamlanan farklı illerdeki KİHEP gruplarından bazıları

1 “Feminizm Herkes İçindir”, bell hooks, BGST yayınları, 2016.

“Kendimi Öğrendim...”

Makbule Müfreze

KİHEP Katılımcısı – Seferihisar, İzmir

Ben hayattan yok olurken tuttu elimden. Vazgeçmiştim kendimden, geçmişimden, geleceğimden... Hiçbir şey beni kaldıramaz derken geldi bu fırsat bana. KİHEP için bir toplantı yapıldı. Hiçbir sosyal aktivitem yoktu, insanlarla iletişimim yoktu. Ve bu toplantıya katılmaya karar verdim. Orada KİHEP eğiticimiz Seval'in bazı cümleleri beni çok etkiledi ve bütün çalışmalarına katıldım.

Öğrendim ki başkaları için yaşıyor, başkaları için kendimizi heba ediyor ve yaşamımızdan onlar için ödün veriyoruz. Yine öğrendim ki hiçbir şey bizi yıkamaz,

birlikte olduğumuz sürece. Önyargılarımı yıktım bu eğitim sayesinde. Sırtımı yaslayacağım, omzunda ağlayacağım dostlarım oldu. Bana beni anlatan, yok olurken karanlığıma ışık tutan onlar oldu benim için.

Oysa ne güzelmiş yaşamak, ne güzelmiş birlik beraberlik içinde olmak. Biz güçlüyüz, kadınız. Biz güçlüyüz, anayız. Yılmadık, yılmayacağız. Beni bana anlattığın için, elini uzatıp beni kaldırdığın için, haklarımı öğrettiğin için, karanlığıma ışık tuttuğun için teşekkürler KİHEP!

“Şimdi Diğer Kadınlara Ulaşma Vakti...”

Begüm Çağla Kal

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Kadıköy, İstanbul

2016 yılında KİHEP Eğitici Eğitimi'ne katıldım. Bu eğitimi, kadınlarla çalıştığım iş yaşamımda beni ileriye götüren bir basamak olarak tanımlayabilirim. Programa dahil olmanın beni hem profesyonel anlamda besleyen hem de kişisel yaşamıma temas eden kısımları oldu. İlk KİHEP grup çalışmamı Kadıköy Belediyesi Potlaç Kadın El Emeği Projesi'ndeki kadınlardan gönüllü katılımcılarla gerçekleştirdim. Bu ilk grup yönlendiricisi deneyimim, şu zamana kadar yaptığım en uzun soluklu çalışmaydı. Katılımcıların sadece kadın olmalarından kaynaklı yaşadıkları ortak sorunlarını/dertlerini grubun sağladığı güven ortamında paylaşıyor olmaları, sadece paylaşmakla kalmayıp birbirlerine destek olmaları ve dayanışmaları oldukça önemliydi. Birlikte güçlü olduğumuzun farkına varmak, dayanışmak ve örgütlenmekle ilgili planlar ortaya koymak eğitimin amacına ulaştığının göstergesiydi. Programı oluşturan ekibe emeklerinden ve grup katılımcılarına da samimi katkılarından dolayı çok teşekkür ediyorum.

@ Filiz Donat- Kadıköy, İstanbul

Ben doğma büyüme İstanbullu, 41 yaşında bir ev kadınıyım. KİHEP'ten tesadüfen haberim oldu. İtiraf etmeliyim ki 16 hafta süreceğini öğrenince hemen vazgeçmeye karar verdim. Bu kararımı değiştiren ise ilk oturumda birbirini hiç tanımayan bir avuç kadının üç saat içinde kurduğu sınırsız ilişki ve hiç şüphesiz ki grup yönlendiricimiz Begüm'ün samimiyeti oldu. Sonraki haftalarda da sabah erken kalkmaya üşensem bile severek geldim oturumlara.

Peki ne oldu bu 16 haftada? Şöyle özetlemek isterim: Grup yönlendiricimizin büyük gayreti ile sohbet havasında geçen oturumlarda, haftalık konu bütünlüğüne bağlı kalarak yanlış ya da eksik bildiklerimin yanında hiç bilgim olmayan konularda da bilgi edindim. “Ben dili”ni etkin olarak kullanmaya başladım. Çevremdeki olaylara daha duyarlı hale geldim. Potlaç Kadın El Emeği ayında daha etkin bir rol üstlenmeye karar verdim.

Kadıköy Belediyesi Potlaç Kadın El Emeği Projesi'ndeki kadınların KİHEP sertifika töreninden

Şanslı bir kadın olduğumu biliyorum. Gerek ailem gerekse eşim, bir kadın olarak bana her zaman destek oldular. Şimdi benim kadar şanslı olmayan kadınlara ulaşma vakti...

© Müjgan Sayın- Kadıköy, İstanbul

Ben Müjgan Sayın, 54 yaşındayım. KİHEP'e tesadüfen katıldım. İyi ki de katılmışım. Tanışma bölümünde bu eğitime ihtiyacım olmadığını düşünüyordum. Grup

yönlendiricimiz beni ikna etti, katılmaya karar verdim. Sadece haklarımızla ilgili değil, kendimle de ilgili pek çok şeyin farkına vardım eğitim sürecinde.

Potlaç Kadın El Emeği ağındaki bütün arkadaşlarıma KİHEP'i anlatıp tavsiye ediyorum. Grup çalışmalarıyla kendime güvenim arttı, gücümün farkına vardım. Önceden insanlardan uzak duruyor, bir şeyler yapılamayacağını düşünüyordum. Artık bu fikirlerimi değiştirdim.

“Kendimi Daha Donanımlı Hissediyorum...”

Sırma Efe

KİHEP Katılımcısı – Karşıyaka Kent Konseyi Kadın Meclisi, İzmir

KİHEP grup çalışmamıza başlarken “bildiklerimden fazla öğreneceğim daha ne olabilir ki?” diye düşünmüştüm. Oysa öğreneceğim ve başkalarına aktarabileceğim ne çok şey varmış. Çok değerli arkadaşımız KİHEP eğiticisi Reyhan, kadın olmayı bize adeta yeniden öğretti. İlk günden itibaren kendisinden aldığımız pozitif enerjiyle harika bir atmosferde geçen oturumlar, bize kendimizi harika hissettirdi. Reyhan'ın bizimle kurduğu iletişim sayesinde zamanın nasıl geçtiğini anlamadık. Grup çalışması, neredeyse hiç bitmesin dediğimiz bir zaman dilimine dönüştü.

Grup çalışması sonunda kazanımlarımın davranışlarıma, konuşmalarına hatta yürüyüş şeklime bile yansımış olduğunu fark ediyorum. Şu anda özgüvenimin çok daha yüksek olduğunu ve bu özelliğin insana çok olumlu

geribildirimler sağladığını biliyorum. Grup çalışmamız sayesinde çocuklarıma, topluma, kadınlara verecek çok daha fazla şeyim var ve kendimi bu açıdan donanımlı hissediyorum. Haklarımız, özgürlüklerimiz, kendimizle ilgili farkındalığımız ve etkili bir iletişimle çok şeyler yapabilir, dünyayı değiştirebiliriz. Kadınların gücünü Reyhan ve gruptaki diğer arkadaşlarımla keşfetmenin mutluluğunu yaşıyorum. Zaten kendilerine baktığımda bile o gücü görebiliyorum, iyi ki varsınız! Sizi tanıdığım ve güzel dostluklar edinme şansına sahip olduğum için çok mutluyum. Ayrıca bu olanağı bize sağlayan Sayın Başkanım Aysun Kuru'ya müteşekkirim. Güzel dostluklar kurduğumuz, gönlümüzü açıp dertlerimizi ve sevinçlerimizi paylaştığımız tüm grup katılımcısı arkadaşlarıma da çok teşekkür ediyorum. Ne güzel kaynaştık, her şey harikaydı. Birlikte nice güzel zamanlara, sevgiyle kalalım diyorum.

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI (KİHEP) NEDİR?

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), 1995 yılında Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ) tarafından geliştirildi. 20 yılı aşkın bir süredir, Türkiye'nin 60 iline ve Kuzey Kıbrıs'a ulaşan programa şimdiye kadar 15 binden fazla kadın katıldı. 16 hafta süren KİHEP, kadınların çok çeşitli alanlarda karşılaştıkları insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal bilinci artırarak, kadınların bu sorunlar karşısında çözümler üretmelerine yönelik donanımı kazanmalarını sağlamayı, feminist bir bilinç oluşturmayı, kadınların Türkiye'de demokratikleşme sürecine özgür ve eşit bireyler olarak katılmalarını ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratmalarını desteklemeyi amaçlıyor.

“KİHEP Benim İçin Muhteşem Bir Deneyimdi”

Sevcan Sat

KİHEP Katılımcısı – Mersin

KİHEP'in başlayacağını duyduğumda büyük bir heyecan sardı içimi, hemen başvurudum. “Kontenjan 20 kişi, acaba girebilecek miyim?” sorusu bir süre beynimi kemirdi. Neyse ki bu güzel ortama girme fırsatını elde ettim ve böylece KİHEP maceram başlamış oldu. Genci, yaşlısı, evlisi, öğrencisi tüm katılımcılarla harika bir dayanışma içinde buldum kendimi. Artık her Pazar günü haftanın değerlendirmesini yaptığımız, başımızdan geçenleri anlattığımız, çeşitli paylaşımlarda bulunduğumuz bir ortam içindeydim. Geçmişte yaşadığımız sıkıntılar, maruz bırakıldığımız adaletsizlikler, zorla dayatılan roller açısından hepimiz birbirimize benziyorduk aslında. Yaralarımızı birbirimize açtıkça acımız hafifliyor ve birbirimizle daha çok yakınlaşıyorduk.

Her hafta, günlük hayatımızda uygulamalarını pek göremediğimiz birçok hakkımız olduğunu öğreniyor ve kendimizi daha dik yürürken, sesimiz daha çok çıkarken buluyorduk. Çoğumuz için durum böyleydi. Burası sadece haklarımızı öğrendiğimiz bir yer olmanın ötesinde, acılarımızı paylaştığımız, yardım aradığımız, dayanıştığımız, yalnız hissetmediğimiz ve gücümüze güç katan bir yer olmuştu.

Pazar günleri hem benim hem diğer katılımcıların kaybettiğimiz umutlarımızın yeşerdiği, yarınlara bir nebze de olsa ümitle bakabildiğimiz nadir günler haline gelmişti. Sık sık “ben ne zaman KİHEP eğiticisi olurum da kadınları toplayıp bu eğitimin tüm Türkiye'ye yayılmasına katkıda bulunurum” diye düşünmekten kendimi alıkoyamıyordum. Özellikle her grup çalışması sonunda izlediğimiz Kadınlarla Mor Dizi bölümlerinde, kadınların nasıl değiştiğini, kendilerine dayatılan rollere nasıl göğüs gerdiklerini, kendilerine güvenlerinin nasıl arttığını gördükçe bir şeylerin değişebileceğine olan inancım daha çok artıyordu.

Tüm bunların yanında, KİHEP grup çalışmalarında edindiğim bilgilerin meslek hayatımda da kullanabileceğim ve danışanlarıma yol göstermek için kullanabileceğim bilgiler olması da başka bir avantaj... 4 aylık eğitim sonucunda kendimi daha güçlü hissediyorum ve KİHEP'in hep arkamda olduğunu bilerek yaşıyorum. KİHEP benim için muhteşem bir deneyimdi. Zaman buldukça bu tür etkinliklerin içinde olmayı, kadınların hayatına dokunmayı, onlarla daima dayanışma içinde olmayı umut ediyorum. KİHEP eğiticimiz Özge'ye, KİHEP'li arkadaşlarıma ve Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği'ne bu eğitim deneyimi için çok teşekkür ediyorum.

Mersin KİHEP grubu

Kıbrıs KİHEP Grubu Katılımcılarının Paylaşımları

KKTC milletvekili ve KİHEP grup yönlendiricilerimizden Doğuş Derya'nın yürüttüğü grup çalışmasına katılan kadınlar KİHEP deneyimlerini Kadınlarla Mor Bülten okurları için paylaştı:

☞ **Pınar Barlas, Kuzey Kıbrıs:** Aslında KİHEP'i ilk duyduğumda katılmayacaktım, çünkü kadın haklarına dair "her şeyi" bildiğimi düşünüyordum. Daha önce KİHEP'e katılan bir kadına, eğitimin onda bıraktığı etkiyi sordum. Cevabıyla birlikte yüzümde büyük bir gülümseme belirdi ve anında adımları eğitime yazdırdım. Bu kadın için de KİHEP'in bıraktığı "en büyük etki" kadınlar arasında yarattığı bağmış. Tabii ki KİHEP'te kadın haklarına dair bilmediğim şeyler öğrendim - bazen yasalardaki bazen uygulamalardaki eksiklikleri, bazen de bize "normal" gelen düşüncelerin aslında bizi nasıl kısıtladığını. Ama başka hiçbir (4 saatlik!) çalışmadan böylesine neşeli, rahatlamış, bazen düşünceli, sık sık da isyankâr halde çıkmadım. KİHEP'in güzelliği, bu duyguları 20-30 kişiyle aynı anda, aynı odada yaşadığını bilmek. Onlarla bu konuları tartışıp birbirini durumu düzeltmeye teşvik etmek. Belki de en önemlisi, bunların sözde kalmaması. KİHEP bittiğinden beri bu konuları düzenli olarak konuşmamanın yokluğu kendini hissettirdi. Şimdi bile yüreğimi umutla, neşeyle dolduran, bu eğitime benimle katılan kadınlardan gelen mesajlar. Eğitimden sonra başlatılan birkaç proje var. KİH-YÇ'nin kurucu ve çalışanlarına, KİHEP eğitici ve katılımcılarına gönülden teşekkür ederim. Henüz KİHEP'li olmayan kadınlara da bu fırsatı kaçırmamalarını şiddetle tavsiye ederim.

☞ **Tuğdem Berksel, Kuzey Kıbrıs:** Hâlâ umudun var olduğunu, ne yaşanırsa yaşansın birlik olunca tüm kötü olayların geride bırakılabildiğini sadece görmekle kalmadım aynı zamanda yaşadım. Hayatımda ilk defa yaşın aslında sadece sayılardan ibaret olduğunu gördüm, arada kaç yaş fark olursa olsun kadın olarak yaşadıklarımızın ne kadar benzer olduğunu öğrendim. Ayrımcılığın ve şiddetin insan seçmediğini, aksine insandan insana değişik şekillere girdiğini fark ettim. Ayrıca bunların paylaşılınca biraz da azaldığını gördüm. Üzerimize inşa edilen kalıpları yıkmak için bir adım olarak görüyorum bu eğitimi. Birlikteliğin hayatı sürdürmek için ne kadar önemli olduğunu bir kez daha kavradım. Bir sürü kız kardeş edindim ve hepsi ile çok başka bir bağ kurdum. Hayatımda ilk defa içimde bir şüphe olmadan orda bulunan herkese güvendim ve bu benim için çok büyük bir adım oldu. Kız kardeşlik duygusunu tatmak bir harika! Gruptaki katılımcılar hayatıma yepyeni renkler kattı. KİHEP'ten sonra daha güçlüyüm, hedeflerime bir yenisini daha kattım ve bundan sonra neler için çaba harcayacağımı daha net biliyorum! İyi ki bu eğitimi aldım. Artık çok daha umutluyum ve kimse umutlarımı yıkamaz!

☞ **Yağış Canova, Kuzey Kıbrıs:** "Elinin hamuruyla erkek işine karışmaz kadın", "saçı uzun akli kısıdır", "çocuğu yoksa meyvesiz ağaçtır" mesela, "küçükken dövmezsün dizini döversin" sonra... Hepsi çok tanıdık, değil mi? Dilimize yerleşmiş, okulda öğrenmişiz, her yerde duymuşuz. Üzerine düşünmemiş, kabullenmişiz. Yaşadığımız toplumun gözünde "kadın"ı anlatıyor hepsi. Sanki aslında hiç olmayan bir "kullanma kılavuzu"yla doğmuşuz gibi, üzerimize yapılandırılmış birçok sıfat. Duygusal, sevgi dolu, kırılğan, hassasmışız. Namusluymuşuz da. Domestik ve doğurganız da tabii. En iyi ev işini, yemeği, çocuk bakımını da biz yaparmışız. Hepsi koskocaman bir yalan. Tüm kadınların KİHEP gibi eğitimlerle güçlenmesini, cesaretlenmesini ve başkaldırmasını diliyorum.

☞ **Sultan Kunter, Kuzey Kıbrıs:** Bu eğitime başlamadan önce umutlarımı olabildiğince yüksek tutmaya çalıştım. Celladına aşık her toplumda olduğu gibi; sırtınızı verecek sosyolojik yapının eşitsizliğinin en çok kadını yorduğunu fark ettiğim an, sadece kendim için değil, böyle toplumlarda birey olmaya çalışan her bir can, her bir yürek için harekete geçmem gerektiğini biliyordum. En az kazandığım teorik bilgi kadar önemli bir şey olan dostluk, kız kardeşlik bağı her şeyden öte... Örgütlenme ve direniş ruhunu besleyen duygusal kız kardeşlik bağının temellerini atan bu eğitim süresince tanışma fırsatı bulduğum herkese teşekkür ederim. Önümüzde değiştirilecek ve eşitlik getirilecek bir dünya var, bu eğitim bizler için sadece yol gösterici bir kılavuz niteliğinde. Her geçen gün farkındalık yelpazemizi daha da genişletmemiz ve direktmemiz gerektiğini biz cesur kadınlara bir kez daha hatırlatmak istiyorum. Bugüne kadar bir şeylerin bütünüyle değişmemiş olması, bugünden sonra da değişmeyeceği anlamına gelmez. Bu eğitim beni çare aramaya susmuş bir bireyden her daim direnmeye aç bir ruha dönüştürdü.

☞ **Tutku Tekirdağlı, Kuzey Kıbrıs:** Umudun hâlâ, her şeye rağmen var olduğunu eğitimin ilk gününden gördüm. Her eğitim günü can atarak gittim o yolları. Birliği, beraberliği, dayanışmayı, güveni, pes etmemeyi aksine üstüne üstüne gitmeyi öğrendim. Bir şeyler yapmak için hiçbir engelin olmadığını, tek şartın harekete geçmek olduğunu anlamam da çok uzun sürmedi. Şu ana kadar vaktimi en güzel, en değerli şekilde harcadığım yer oldu bu eğitim. Paylaştığımız her anda tekrar tekrar "iyi ki" dedim: "İyi ki buradayım!" Yazacak o kadar çok şey var ki... Tek diyebileceğim bu eğitimi almayan, bu birliği hissetmeyen birinin hayatında çok büyük bir eksiklik var demektir. Her şeye rağmen gülebilmek ve güvenebilmek; işte bu her şeye değer!

Kadın Örgütlerinden Ortak Bildiri: “Haklarımızdan da Mücadelemizden de Vazgeçmeyeceğiz!”

Eşitlik İzleme Kadın Grubu'nun (EŞİTİZ) imzaya açtığı bildiri, KİH-YÇ olarak bizim de aralarında bulunduğumuz 152 bağımsız kadın örgütü ve çeşitli karma örgütlerdeki kadın komisyonlarının imzasıyla Ağustos 2018'de kamuoyuyla paylaşıldı. “Haklarımızdan da mücadelemizden de vazgeçmeyeceğiz!” başlığıyla yayımlanmış bildiride, Türkiye’de kadınların mücadeleleriyle elde edilen kazanımlardan örnekler yer verilirken bu kazanımların bugün yoğun bir tehdit altında olduğuna dikkat çekiliyor ve kadınlar üzerinde kurulmaya çalışılan her türlü tahakküme dayanışma içinde karşı çıkılmaya devam edileceği vurgulanıyor.

Söze “Kadınların eşitlik, özgürlük ve insan onuruna yakışır yaşam şartlarına sahip olma mücadelesi yüzyıllardır sürüyor. Bu topraklarda yaşayan kadınlar olarak, mücadelemiz ve dayanışmamız sayesinde eşitlik yönünde siyasal ve toplumsal değişimi sağlayacak anayasal ve yasal reformların gerçekleşmesini ve ilgili mekanizmaların kurulmasını sağladık.” diyerek başlayan bildiri, bu reformlardan bazılarını yer veriyor:

- 1841** – Kadı önünde evlenme hakkı tanınması
- 1845** – Köle-cariye satın alma yasağı getirilmesi
- 1856** – Kız çocuklarına mirastan hak verilmesi
- 1860’lar** – Kız çocukları için rüştiye (ortaokul) mektebi, ilköğretimde eşitlik, kız öğretmen okullarının açılması
- 1917** – İslam hukukunda ilk aile düzenlemesi ile evlenme ve boşanmanın kayıt altına alınması
- 1926** – *Medeni Kanun*'un çıkarılması
- 1930 ve 1934** – Kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınması
- 1985** – *Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*'nin (CEDAW) imzalanması
- 1990, 1991** – Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın kurulması
- 1998** – Kadına karşı şiddetle ilgili ilk özel yasa olarak 4320 sayılı *Ailenin Korunmasına Dair Kanun*'un çıkarılması
- 2001, 2004, 2010** – Anayasanın Eşitlik (Madde 10) ve Aile (Madde 41) maddelerinde yapıcı yönde değişiklikler yapılması

2018'de de yoğun katılımla gerçekleşen İstanbul'daki 8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü

- 2002** – Aile reisliğini kaldırıp eşlere yeni haklar getiren yeni *Medeni Kanunu*'nun yürürlüğe girmesi
  - 2004** – TBMM'de Töre ve Namus Cinayetleri, Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddet Araştırma Komisyonu'nun kurulması
  - 2005** – Kadın ve çocuklara karşı suçlarda etkili cezalar getiren yeni *Türk Ceza Kanunu*'nun yürürlüğe girmesi
  - 2009** – TBMM'de Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun (KEFEK) kurulması
  - 2011 ve 2015** – *Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi*'nin (*İstanbul Sözleşmesi*) imzalanması ve Türkiye'nin sözleşmeyi imzalayan ilk ülke olması; Türkiye'deki kadınların mücadelesi sayesinde, sözleşmenin izlenmesi ile ilgili kurul olan GREVIO'nun başkanlığına 2015 yılında Türkiye'den bir kadının (Feride Acar) seçilmesi
  - 2012** – 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*'un yürürlüğe girmesi
  - 2013** – Devletin ve belediyelerin kadına karşı şiddeti önlemek üzere sığınaklar açmasını sağlamak konusundaki kazanımlara ek olarak tüm illerde en az bir Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri olan ŞÖNİM'lerin kurulmaya başlanması
- Yıllardır, kadınların yasal ve kurumsal kazanımlarına karşı siyasi iktidar içinden ve dışından yürütülen kampanyaları, *TBMM Boşanma Komisyonu Taslak Raporu*, *İstanbul Sözleşmesi*'nden imzanın çekilmesi ve 6284 sayılı kanunun kaldırılması gibi karşı eylem ve söylemleri örneklediren bildiri, aşağıdaki gibi sonlanıyor:

“Söz konusu sürece karşı biz aşağıda imzası bulunan kadın örgütleri/grupları, mücadelelerle kazandığımız haklarımızdan, eşitlik ve özgürlük talebimizden asla vazgeçmeyeceğiz ve cinsiyet ayrımcılığını pekiştiren her türlü söylem, siyasi pratik ve uygulamanın karşısında duracak ve sorumluları teşhir edeceğiz.

Kendi hayatlarımız hakkında karar verme yetkisine sahip olan özgür ve eşit bireyler olarak, emeğimiz, bedenimiz ve kimliğimiz üzerinde kurulmak istenen tüm tahakküm biçimlerine karşı çıkmaya devam edeceğiz.

Türkiye'nin tüm siyasetçilerini, siyasi partilerini ve sivil toplum bileşenlerini siyasal/toplumsal sorumluluk

almaya ve kadınları eşit yurttaşlar olmaktan çıkarmak, kadınların emeğini sömürmek ve kadınları güçsüzleştirmek isteyen söylem ve politikalara karşı çıkmaya ve kadın örgütleriyle dayanışma içinde olmaya çağırıyoruz.

Biz kadınlar, Türkiye'nin tarih boyunca değişen erkek egemen yapılarına her zaman karşı durduğumuz gibi, bugün de karşı duracağız.

Biz kadınlar, binlerce yıllık ortak mücadele tarihimizin bize kazandırdığı bilgi, deneyim ve dayanışma ile diyoruz ki "hayatımızdan da mücadelemizden de vazgeçmeyeceğiz!"

“Kadınların Nafaka Hakkına Dokunmayın!” Bildirisi

Son günlerde yoksulluk nafakasına süre kısıtlaması getirmenin hükümetin gündemine gelmesi ve Medeni Kanun'da yapılacak düzenlemeyle ilgili haberlerin sayısının artması, özellikle de 10 Ekim'de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı

tarafından düzenlenen toplantıya tüm ısrarlarımıza rağmen bağımsız kadın örgütlerinden yalnızca üçünün çağrılması üzerine, altı bağımsız kadın örgütü olarak bir araya gelerek aşağıdaki bildiriye kaleme aldık ve yayınladık.

KADINLARIN NAFKA HAKKINA DOKUNMAYIN !

Medeni Kanun'un 175'inci Maddesi'nde Kadınların Aleyhine Yapılmak İstenen Değişikliklere Dair Görüşümüzdür
09.10.2018

Son günlerde, boşanma durumunda yoksulluğa düşeceği tespit edilen kişilere verilmesi öngörülen yoksulluk nafakasının düzenlenmesini içeren Medeni Kanun'un 175'inci ve 176'ncı maddelerinde değişiklik yapılacağına dair haberlerin sayısı artmıştır. Yapılması planlanan bu değişikliğe istinaden Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı tarafından 10 Ekim 2018 Çarşamba günü “Gündem Buluşmaları: Nafaka Sistemi” başlıklı bir Çalıştay düzenleneceği haberi alınmış, Türk Kadınlar Birliği ve Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu dışında kalan, alanda yıllardır çalışan bağımsız kadın örgütlerine davet gelmemiştir. Davet gönderilmediği halde Çalıştay'a katılmak istediklerini telefon ve e-mail gibi çeşitli iletişim araçları üzerinden belirten aşağıda imzası bulunan bağımsız kadın örgütlerinin ısrarlı talepleri sonucu ancak bir kadın örgütünün (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı) daha Çalıştay'a davet edilmesi mümkün olmuştur.

Yoksulluk nafakası hakkında kamuoyuna aksettirilen bilgiler yanıltıcıdır. Medeni Kanun'un 175'inci

maddesi, “boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği”ni öngörmektedir. 175'inci maddede cinsiyet belirtilmemektedir; iki taraf da nafaka talep edebilmektedir. Ancak yoksulluk nafakası uygulamada daha çok kadınlara bağlanmaktadır. Bu durum Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle genellikle kadınların yoksul olmasından kaynaklanmaktadır.¹ Yoksulluk nafakasının bağlanması için kişinin geliri olmaması gerekir ve kişinin yoksulluk koşulları değişirse yoksulluk nafakası kesilir. Yani bu nafaka kamuoyuna yansıtıldığı gibi süresiz değildir; nafaka ödeyen kişi koşullar değiştiği takdirde nafakanın kesilmesini talep edebilmektedir. Kaldı ki takdir edilen nafaka miktarı yoksulluğu giderecek bir miktar değildir.

Basından takip ettiğimiz kadarıyla yoksulluk nafakasının ödenmesine en az 1 yıl, en çok 5 yıl olmak üzere süre kısıtlaması getirilmek istenmektedir. Ayrıca yoksulluk nafakasının bağlanması için bir dizi koşul aranması istenmekte, bu koşullar arasında

evli kalma süresi, çocuk olup olmaması, boşanan kadının yaşı, gelir durumu ve kusur durumu gibi kriterler belirlenmesi planlanmaktadır. Yoksulluk nafakası erkeklerin kadınlara bir lütfü değil, pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de devletin kadınların güçlenmesine ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik aldığı tedbirlerdendir. Kadınların evlilik sonrası yaşamlarını idame ettirebilmelerini sağlayan ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle yoksullaştırıldıkları için gerekli olan bir haktır.

Yoksulluk nafakasına süre kısıtlaması getirme çabalarının yanında boşanma sonrasında velayete sahip olan ebeveyne, yetişkin olmayan çocuklarının bakım masraflarını üstlenebilmek için ödenen iştirak nafakasının da ödenmemesi gerektiği dile getirilmeye başlanmıştır. Böylesi bir değişiklik, çocukların yüksek yararı açısından da oldukça korkutucu bir gelişme olacaktır.

Çocukların ve yaşlıların bakımı dahil, ev içinde ücretsiz emek sarf etmiş, bu sebeple çalışma hayatına hiç katılamamış, katılması engellenmiş veya ev içindeki bakım emeği yükü nedeniyle iş hayatından ayrılmak zorunda kalmış, yeniden çalışma hayatına katılması önünde bir dizi bariyer bulunan kadınların nafaka hakkına sınırlama getirmenin Türkiye’de giderek artan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha da derinleştireceğini biliyoruz. Bu düzenlemenin kadınlara yönelik ekonomik, psikolojik, cinsel ve fiziksel şiddeti artıracığını, kadınları ev içine hapsedeceğini ve kadınların boşanma kararı almalarını zorlaştırarak büyük hak ihlallerine neden olacağını düşünüyoruz.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sebep olduğu mağduriyetlerin çözümü, kadınların yıllarca mücadele ederek kazandığı hakların her fırsatta geri alınmasıyla

değil, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kurulmasıyla sağlanacaktır. Son dönemde kadınların haklarına saldırıları gerçekleştirenlerin, kimi hukuk kurumları ve ilgili Bakanlıklar tarafından yapılan toplantılarda kendilerine yer buluyor olmasını ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin göz ardı edilip konunun doğrudan muhatabı olan kadın örgütlerini dahil etmeksizin atılan adımları kaygı ile karşılıyoruz. Devletin görevi kadınları daha da güçsüzleştirecek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirecek ve toplumsal cinsiyete duyarsız düzenlemeler yapmak değil; aksine, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten sosyal politikalar üretmek ve ücretsiz, kaliteli bakım hizmetlerini sağlamaya yönelik çalışmalar yapmaktır. Kadınların iş gücü piyasasına katılabilmeleri için ücretsiz, kaliteli bakım evleri ve kreşlerin açılması, kadınların eğitime katılmaları önündeki engellerin kaldırılması, yüksek öğrenim görememiş kadınların da en azından temel gereksinimlerini karşılayabilecekleri ücretli işlerde çalışmalarını sağlayacak kaliteli eğitim ve iş fırsatlarının yaratılması gerekmektedir.

EŞİTİZ (Eşitlik İzleme Kadın Grubu)

Filmmor Kadın Kooperatifi

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Kadınlara Dayanışma Vakfı - KADAV

KAHDEM (Kadınlara Hukuki Destek Merkez Derneği)

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

- 1 Dünya Ekonomik Forumu'nun 2017 raporuna göre Türkiye’de kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması için 100, ücret eşitliği hakkına erişebilmesi içinse 217 yıl geçmesi gereklidir. <http://www.sivilsayfalar.org/2017/11/08/kuresel-cinsiyet-ucurumu-raporunda-turkiye-kadınlar-esitlik-icin-100-yil-ucret-esitligi-icinse-217-yil-bekleyecek/>

İstanbul Sözleşmesi Kapsamında Türkiye'nin İlk Gözden Geçirme Süreci Devam Ediyor

İstanbul Sözleşmesi
Türkiye İzleme Platformu

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesiyle ilgili en kapsamlı ve yasal bağlayıcılığı bulunan uluslararası sözleşme konumundaki İstanbul Sözleşmesi kapsamında, imzacı devletlerin taahhütlerini ne derece yerine getirdiklerini denetlemek amacıyla ülkeler gözden geçirme sürecine tabi tutuluyor. Türkiye'nin devam etmekte olan gözden geçirme sürecinde şimdiye kadar ülke raporu ve gölge raporlar, sözleşmenin denetim organı olan GREVIO Komitesi'ne (Kadınlara Karşı Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Uzman Eylem Grubu) sunuldu. Ayrıca kadın ve LGBTİ+ örgütlerinden temsilciler ile komiteyi bir araya getiren toplantılar gerçekleştirildi. Süreç, GREVIO Komitesi tarafından Ekim 2018'de açıklanması beklenen raporla devam edecek.

Ülkelerdeki süreçlerin gözden geçirilmesi sürecinin şeffaf bir şekilde ilerleyebilmesi için, sivil toplumun katılımı büyük önem taşıyor. Ülkedeki konuyla ilgili mevcut durum

ve uygulamalar ile önerilerini aktarmak üzere kadın ve LGBTİ+ örgütleri tarafından hazırlanan gölge raporlar, komitenin değerlendirmelerinde kullanacağı farklı bir perspektif sunuyor.

Bizim de aralarında bulunduğumuz 8 bağımsız kadın ve LGBTİ+ örgütü tarafından kaleme alınan Gölge Rapor, İstanbul Sözleşmesi İzleme Platformu üyesi 81 kadın ve LGBTİ+ örgütü tarafından desteklendi. Türkiye'de kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik politika ve uygulamalar açısından mevcut durumu değerlendiren rapor, ayrıca ilgili alanlara ilişkin kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin önerilerine yer veriyor. Sözleşmenin bütüncül bir yaklaşımla uygulanmadığına vurgu yapan raporda önleme, koruma, destekleme, güçlendirme, şiddetin araştırılması ve orantılı bir biçimde cezalandırma konularında tespit edilen eksiklikler vurgulanıyor. Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasıyla ilgili siyasi iradenin yokluğunu da ortaya koyan rapora derneğimizin web sitesinden ulaşabilirsiniz.

Şişli Belediyesi'nden 30 Gün Babalık İzni Hakkı

Şişli Belediyesi ile DİSK/Genel-İş Sendikası arasında Haziran 2018'de imzalanan ve 2018-2020 dönemini kapsayacak toplu iş sözleşmesi, çalışanların ekonomik ve sosyal haklarındaki iyileştirmelerin yanında toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından da çok önemli yeni düzenlemeler içeriyor. Bu düzenlemeler arasında özellikle öne çıkanlardan birisi de Türkiye'de ilk defa 30 günlük babalık izni hakkı tanınması oldu.

İmzalanan toplu iş sözleşmesinde yer verilen ve kadınların iş hayatına ve sosyal hayata daha aktif ve özgür katılımlarına ilişkin önlemler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- ☉ Belediye çalışanlarına verilecek babalık izni, İş Kanunu'ndan kaynaklanan izinler dahil olmak üzere 30 güne çıkarıldı.
- ☉ Eşine ve çocuklarına şiddet uygulayan işçilerin maaşının yüzde 50'si bir yıl süreyle eşine ve çocuklarına ödenecek.
- ☉ Yasada dört ay olarak düzenlenen doğum izni hakkı sekiz aya uzatıldı.
- ☉ Belediye çalışanları, Şişli Belediyesi'nin kreş hizmetlerinden yüzde 50 indirimli olarak yararlanacak.
- ☉ Doğum yapan kadın çalışanlara bir defaya mahsus olmak üzere ödenen doğum parası, 500 TL'den 1000 TL'ye çıkarıldı.

Şişli Belediyesi toplu iş sözleşmesi imza törenine belediye ve sendika temsilcilerinin yanı sıra kadın örgütleri de katıldı

- ☉ Belediye çalışanı kadınlar, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde bir gün izinli sayılacak. Ayrıca 8 Mart için kadınlara verilen ikramiye 600 TL'den 800 TL'ye yükseltildi.

Sendika ve belediye dışında bizim de aralarında bulunduğumuz kadın örgütlerinden temsilcilerin katıldığı imza töreninde yaptığı konuşmada Şişli Belediye Başkanı Hayri İnönü, sözleşmenin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı yönünün altını çizdi. Bu anlamda sözleşme aracılığıyla atılan adımları aktaran İnönü, babalık izni uygulamasıyla ilgili de şunları söyledi: "Kadını iş yaşamından uzaklaştıran çocuk ve yaşlı bakımı gibi sorumlulukların yükünü hafifletmek bizim birinci önceliğimiz. Bu amaçla erkeklerin de çocuk bakımını üstlenmelerini önemsiyorum. Eşi doğum yapan erkekler için tanınan 30 günlük doğum izni, kadının üzerindeki yükün azaltılması için yeterli olmasa da önemli bir adım."

İstanbul Onur Yürüyüşü Bir Kez Daha Valilik Tarafından Yasaklandı

İstanbul Valiliği bir kez daha “oluşabilecek muhtemel olumsuzluklar” gerekçesiyle, 26. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası kapsamında İstanbul’da gerçekleştirilmesi planlanan 16. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’ne izin vermedi. Yürüyüşün planlandığı gibi 1 Temmuz 2018 Pazar günü düzenleneceğini duyuran Onur Haftası Komitesi, Valilik yasağıyla ilgili bir açıklama yayınladı.

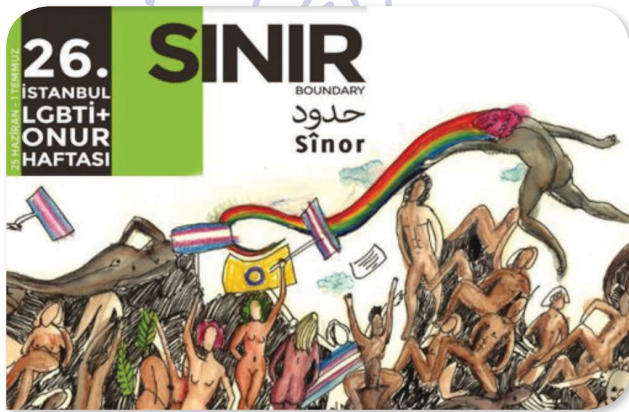
“16 yıldır düzenlenen Onur Yürüyüşü’nün polis saldırılarının başlamasından önceki 13 yıl boyunca hiçbir güvenlik sorunu yaşanmadan aralıksız olarak gerçekleştirildiğinin” altını çizen açıklamada şu ifadeler yer verildi: “İlk başta Ramazan’ı ve güvenlik meselesini bahane eden İstanbul Valiliği son iki yıldır Ramazan’a denk gelmeyen ve bu yıl hiç tehdit almamış yürüyüşümüzü yasaklayarak gösterdiği gerekçelerin sadece birer bahane olduğunu ve aslında Valilik kararının bizlere yöneltilen nefretin bir parçası olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.”¹

Yürüyüş öncesinde, polis tarafından İstiklal Caddesi’ne girişler engellendi. Polisle görüşmelerin neticesinde Mis Sokak’ta basın açıklaması okunmasının kararlaştırılmasıyla yüzlerce insan Mis Sokak’ta toplandı.

Mis Sokak’ta okunacak basın açıklaması için çok sayıda insan toplandı / Kaynak: Sendika.Org

Valilik yasağına tepkinin dile getirildiği açıklamada şöyle dendi: “Ankara Valiliği’nin getirdiği süresiz yasak ve yıllardır Onur Yürüyüşleri’ne yönelik engeller göstermiştir ki, bu yasaklar eylemlere değil, varoluş biçimlerine yöneliktir. Valilik’in kararı var olan nefretin bir parçasıdır ve meşru değildir. Onur Yürüyüşleri tam da bu sebeple önemlidir ve yapılmalıdır. Bizleri engellemeye yönelik tüm beyhude çabalara rağmen onurumuzla buradayız ve bu yasakları tanımıyoruz.”² Basın açıklamasının ardından polis müdahalede bulundu ve gözaltılar gerçekleştirildi.

Bu sene 26’ncısı gerçekleştirilen İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası’nın teması “Sınır”dı

KISACA İSTANBUL ONUR YÜRÜYÜŞÜ’NÜN TARİHİ

İlk defa 1993’te “Cinsel Özgürlük Haftası” adı altında düzenlenen hafta, o sene de Valilik tarafından yasaklanmış, hem hafta etkinlikleri hem de Onur Yürüyüşü’ne izin verilmemişti. Aktivistler gözaltına alınmış, yurt dışından gelen konuklar sınır dışı edilmişti. İlk İstanbul Onur Yürüyüşü ise 2003’te 20-30 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmişti. Sonrasında her sene katılımın giderek arttığı yürüyüşe 2013 senesinde 100.000’e yakın kişinin katıldığı tahmin ediliyor. 2015 yılında 13’üncüsü düzenlenen İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü polis tarafından engellendi, gözaltılar ve yaralananlar oldu. 2016’daki de dahil olmak üzere son üç Onur Yürüyüşü Valilik tarafından yasaklanıyor; buna rağmen çeşitli yöntemlerle yürüyüş gerçekleştiriliyor ve LGBTİ+’lar sokaklarda bir araya gelmeye devam ediyor.³

1 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=26160>

2 <https://www.evrensel.net/haber/356039/26-istanbul-lgbti-onur-haftasi-yasaklari-tanimiyoruz>

3 <https://bianet.org/bianet/lgbti/198779-26-onur-haftasi-mis-sokak-ve-odakule-deki-basin-aciklamalariyla-sona-erdi>

“Sorunlar Ortada, Çözüm Dayanışmada!”

Selda Özgür ile Söyleşi

Mor Dayanışma Kadın Derneği, Hatay

Duygu Şahin (KİH-YÇ): Mor Dayanışma ve kuruluş hikayesiyle ilgili bilgi verebilir misin?

Selda: 2013'te Gezi süreciyle birlikte iki arkadaş -özellikle Gezi'deki eril küfür ve sloganlardan sonra- (Antakya' da da Gezi süreci çok yoğun yaşanmıştı), yapılan etkinliklerde bir gün stant kurduk, kadınlar kendi sloganlarını kendileri yaratıyor standı. Ve stantta kadınlar gidip kendi sloganlarını yazmışlardı. Rahatsız oldukları sloganların belli kısımlarını değiştirerek yeni sloganlar üretmişlerdi. Yaklaşık 500-600 slogan gelmişti oradaki kadınlardan. Öyle bir süreç başlamıştı. Sonra o arkadaşla madem böyle bir şey var ve kadınlar da en önde, o zaman biz bir kurumlaşma sürecine girelim diye düşündük ve böylece toplantılarımız başladı. İki kişiydik, sonra üç kişi olduk. Bu şekilde başlayan süreç neler yapabileceğimiz üzerine küçük söyleşilerle devam ettik. En sonunda dernek fikri ortaya çıktı. 2013 Haziran'da başladı bu süreç ve yer bulma, maddi kaynak yaratma gibi konular sebebiyle ancak 2014 Şubat'ta derneğimizi kurabildik.

Yer bulma, maddi kaynak yaratma gibi konular sebebiyle... 2014 Şubat'la birlikte dernekleşme sürecine girdik ve Mor Dayanışma Kadın Derneği kuruldu. Sonra Türkiye'ye yayıldı.

Duygu: Türkiye'ye buradan yayıldı yani hareket? Bu nasıl oldu?

Selda: Aynen, kuruluş yeri burasıydı, yani yerelden yayıldı. Türkiye'ye yayılması şöyle oldu: Önce Hatay'da başladı, sonra Adana'ya sıçradı. Adana'da da arkadaşlarımız vardı, bize benzer çalışmalar yürütmek isteyen. Zaten ortak bir fikriyatla çıkmıştık yola, neler yapabiliriz konusunda birbirimizden destek alıyorduk. Adana'dan İstanbul'a, sonra Mersin'e derken Türkiye'deki farklı illere yayıldı. Şimdi de sosyal medya üzerinden bizimle iletişime geçen bütün kadınlara ulaşmaya çalışıyoruz. Diyarbakır'dan ulaşan kadınlar var, Van'dan ulaşan kadınlar var. Yetişemiyoruz bazılarını ama bize ulaşan kadınlarla birlikte etkinlikler yapmaya başladık.

Duygu: Peki diğer illerde de dernekleşmeye gidildi mi?

Selda: Diğer illerde henüz dernekleşme yok. Farklı platformlar içinde, inisiyatif şeklinde kendini var eden bir Mor Dayanışma var. Ama dernekleşme, kurumsallaşma süreci biraz eksik kaldı. Bu seneye birlikte aslında, en azından İstanbul'da merkezi bir kurumumuzun olması kararını aldık ama maddi kaynaklardaki yetersizlikten dolayı henüz gerçekleştiremedik.

Duygu: Mor Dayanışma kaç ilde faaliyet yürütüyor şu anda?

Selda: 24 ayrı ilde küçük çapta çalışmalarımız var. Ama asıl çok yoğun çalışma yaptığımız yerler Hatay, İstanbul, Adana, Mersin, Samsun, Ankara ve İzmir. Asıl yoğun çalıştığımız yerler bu iller.

Duygu: Kaç üyesi var derneğin?

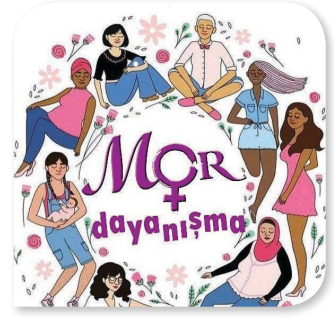
Selda: Şu an için 55.

Duygu: Hedef, bu sayıyı mahallelerdeki kadınlarla arttırmak mı?

Selda: Aslında dernek daha çok bir araç oldu bizim için. Üyemiz olmayıp da çalışmalarımıza katılan çok kadın var. Sonuçta mahallelerdeki kadınlar üye olmak için eşinden, eşi yoksa ailesinden, kayınpederi ve kayınvalidesinden izin almak zorunda kalıyor. Dolayısıyla biz de bunu bir koşul olarak koymuyoruz. Çalışmalarımıza katılmak için resmi olarak üye olmaya gerek yok prensibini benimsediğimizde daha çok rahatladı kadınlar. Belli bir süre sonra, derneğin amacını görünce gelip üye de oluyorlar. Ama ilk başta çok çekiniyorlar.

Duygu: Kuruluşunuzdan bu yana ne gibi etkinlikler yaptınız? Gelecek için nasıl etkinlikler düşünüyorsunuz?

Selda: İlk kuruluşumuz yerel olduğu için daha çok yerel etkinliklere ağırlık verdik, yerelde çalışmalar yaptık. Bunların arasında film gösterimleri, bilinç yükseltme çalışmaları, toplumsal cinsiyet drama atölyeleri, masal atölyeleri, doğa yürüyüşleri var. Yerelde yaptığımız sonra da Türkiye'de örnek olduğumuz "Paylaş, Gülümse, Gülümset" adı altında takas şenlikleri... Bunların yanında kadın şairler ve kadın yazarlarla ilgili etkinlikler, ezber bozan kadınlarla ilgili çalışmalar... Özellikle bu ezber bozan kadınlarla ilgili çalışmaları haftalık olarak, her hafta bir arkadaşımızın sunumuyla yapıyorduk. Bu da kadınların kendini ifade etme gücünü arttırıyordu. Her kadın, kendi istediği bir kadını araştırıyordu. Bu ezber bozan kadınlar arasında Ümmiye Koçak da vardı, Rosa Luxemburg da vardı, Simone de Beauvoir ve Virginia Woolf da vardı... Sağlıklı bir arkadaşımız da Florence Nightingale araştırıyordu. Herkes kendi ilgi alanına göre birini seçip araştırıyordu. Şimdi bunlara ara verdik, ama devam ederken her kadın sunum yaptığı için kadınlar daha fazla aidiyet hissediyordu. Onun haricinde kısır etkinlikleri ve beraber çay içme partileri yaptık. Kadınların dışarı çıkması gerektiğini ve dışarı çıkması için de böyle bahanelere ihtiyaç duyduklarını fark ettiğimizden böyle etkinlikler yaptık.

Ancak bu çalışmalarını sadece dernek içinde yapmadık, çalışmalarımızın bir farkı da bizim mahallelere gitmemizdi. Mesela Aknehir diye bir bölge var Hatay'da, bayağı uzak ve dağlık bir yer. İşte biz oraya gidip oradaki kadınlarla bir yerde buluşup çay partileri, film gösterimleri, bilinç yükseltme çalışmalarımızı orada gerçekleştiriyorduk. Ya da mesela bir odak grup çalışmamız oldu bir sosyolog arkadaş eşliğinde, "Sorunlar Ortada Çözüm Dayanışmada" başlığıyla. Bunu da 17 ayrı mahallede yaptık. 17 mahallede ev toplantıları şeklinde, 10-15 kadın bir araya gelip hazırladığımız sorular çerçevesinde sorun tespiti yaptık. Bu sorun tespitinin üzerinden o kadınlarla bir planlama çalışması gerçekleştirdik. Mesela bazı bölgelerde kadınlar şunu talep ettiler: "Biz iletişim kurmakta zorlanıyoruz, bir dahaki gelişinizde iletişime ilgili bir çalışma yapın." Bazı kadınlar da "Bizim burada baraj yapılıyor ve barajla ilgili sıkıntımız var, evlerimiz yıkılacak ve ekolojik tahribat olacak." diyerek bu konuyla ilgili bir seminer talep ettiler. Biz de bir dahaki gelişimizi bu talep üzerinden planladık. Baraj yapımının o mahallede nelere sebep olacağıyla ilgili bu alanda çalışan bir arkadaşla beraber bir sunum yaptık. Yine psikolog bir arkadaşımızla beraber iletişim atölyeleri düzenledik. Bu da yine mahalleden gelen talepler üzerine yapılmış oldu. Sağlık panelleri talep edildi. Üyemiz olan bir hemşire arkadaşla da birkaç yerde kadın sağlığı, cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi konular üzerine etkinlikler yaptık. Bir de rutin yaptığımız etkinlikler var. Mesela 8 Mart ve 25 Kasım günlerinde mahallelerde küçük ev toplantıları yapıyoruz. Bunlar 8 Mart ve 25 Kasım'ın kadınlar için anlamını konuştuğumuz etkinlikler oluyor.

Duygu: Dernek olarak verdiğiniz röportajların birinde kapsayıcı bir örgüt olduğunuza vurgu yapmışsınız. Mor Dayanışma'nın kapsayıcılıkla ilgili yaklaşımı nedir? Kapsayıcılığı neden önemli bulduğunuzu ve nasıl uygulamalarla hayata geçirdiğinizi kısaca paylaşabilir misin?

Selda: Kapsayıcılık bizim ana ilkelerimizden biri. Çünkü kadınların, kadın olmaktan kaynaklı sorunlarda ortaklaştığını düşünüyoruz. Farklı dilleri farklı dinleri olabilir, farklı giyiniş tarzına sahip olabilirler. Ama nihayetinde hepimiz kadın olmaktan kaynaklı sorunlarda ortaklaşıyoruz. Bir sıkıntı yaşadığımızda aslında acı çekmemiz aynı, gözyaşlarımız aynı. Aynı zamanda özgürlük talebimiz de aynı. Bu yüzden kapsayıcılığı önemli buluyoruz ve bu ana ilkelerimizden biri.

Mahallelere girmekte, mahallelerdeki kadınlarla iletişim kurmakta bu kapsayıcılık fikrini kullanıyoruz zaten. Hiyerarşinin olmaması da kapsayıcılık ilkesinin bir sonucu aslında. Üyelerimiz içinde farklı görüşlere sahip arkadaşlarımız var. Mesela etkinliklerimizde şort giyen bir arkadaşımızla başörtülü bir arkadaşımız yan yana geliyor ve birlikte çok güzel çalışmalar üretiyoruz. Ana ekipte de durum aynı şekilde. Tüm arkadaşlarımız birlikte hareket ediyoruz. Bu yüzden bu ana ilkemizden vazgeçmeden hareket etmeye özen gösteriyoruz.

Kapsayıcılığı daha geniş bir açıdan da ele alabiliriz. Hem yerel anlamda kadınların sorunları genel anlamda da Türkiye'deki kadınların sorunları olarak düşünebiliriz. Yani bazılarımızın özel sorunları var, mesela biraz önce verdiğim örnekteki baraj meselesi gibi. Ama bir de Türkiye'deki kadınlar olarak ortak sorunlarımız var. Bunları ortaklaştırmak açısından da kapsayıcılıktan bahsedebiliriz. Bunun içine işte ekolojik harekette öne çıkan Havva Ana'nın yaptıkları da giriyor. Kapsayıcılığı Türkiye'deki koşullar, ötekileştirmeyi ve ayrıştırmayı daha çok gündeme getirdiği için de önemsiyoruz, böylece kadınları birleştirmeyi, bütün kadınları bir arada tutmayı hedefliyoruz. Dayanışma ve ayrımcılıkla mücadele için bir araca dönüştürüyoruz kapsayıcılığı. Zaten sorunlar ortak ise, çözümler de ortak. "Çözümlerde ortaklaşabiliriz" şiarıyla hareket ediyoruz. Sorunlar ortada, çözüm Dayanışma da yani!

Duygu: Mor Dayanışma'da ilk KİHEP grubu tamamlandı. Peki KİHEP'le ilgili ne söylemek istersin? KİHEP, dernek çalışmalarınızla nasıl örtüştü?

Selda: Çok örtüştü. Zaten biz bu çalışmalarını mahallelere gidip yapmaya çalışıyorduk. Broşürler hazırlamıştık. O broşürlerle gidip kadınlara, kadının insan haklarını anlatmaya çalışıyorduk. Ama KİHEP'ten sonra bunun bir altyapısı oluşmuş oldu. KİH-YÇ'nin sağladığı materyaller sayesinde bunu biraz daha sağlam adımlarla yapmaya başladık. Daha önce yaptığımız biraz daha amatörceymiş, bunu fark ettik. Şimdi biraz daha sağlam adımlarla ilerliyoruz. Ve şu anlamda çok iyi oldu: Bir kadının 16 haftasını ayırması çok zordur, hele ki çoluklu çocuklu ise çok daha zordur. Ama kadınlar bu zamanı isteyerek ayırdılar ve bu zamanı aslında kendileri için ayırmış oldular. Bu KİHEP grubuyla şunu fark ettik, kadınlar kendilerine zaman ayırma konusunda biraz eksik kalıyor. Çocuğu için yapıyor, eşi için yapıyor, kendi ve eşinin ebeveynleri için yapıyor ama konu kendisine gelince üç defa düşünüyor. Gruba katılan kadınlar açısından da böyle oldu. İlk başta bu endişeleri yaşadılar kadınlar. Bu da katılımcı sayısını etkiledi. Bu anlamda KİHEP, Mor Dayanışma'nın halihazırda yapmaya çalıştığını daha profesyonel bir uygulamaya dönüştürmüş oldu. Katılımcı kadınlar, KİHEP'i kadın dayanışmasının somut bir örneği olarak gördüler. Bu KİHEP grubunun Mor Dayanışma Derneği ve KİH-YÇ'nin ortak çalışması olduğunu gördükten sonra, işte kadın dayanışmanın somut hali budur fikri oluştu. Bu sebeple de çok mutlu olduk.

Ağustos 2018'de gerçekleştirilen Mor Dayanışma ve Kampüs Cadıları 3'üncü Kadın Kampı / Kaynak: Mor Dayanışma Facebook hesabı

Haklarımızla İlgili 2018'de Neler Kazandık?

Arjantin'deki kürtaj eylemlerine 1 milyondan fazla kişinin katıldığı söyleniyor / Kaynak: El Territorio

Derya Acuner

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda Türkiye'de olduğu gibi dünyada da ciddi boyutta olumsuz gelişmeler yaşanmakta. Bu gelişmelerin dünyada ses getiren önemli örneklerinden biri Ağustos ayında Arjantin'de yaşandı. Kadınların aylarca yürüttüğü kampanyalar ve yoğun katılımlı sokak eylemlerinin etkisiyle, 20 saatten uzun süren oturma sonunda Temsilciler Meclisi 129 oyla kürtajı suç olmaktan çıkaracak yasa tasarısını 14 Haziran'da kabul etti. Ancak yasal ve güvenli kürtajın bir hak olarak tanınması için yasanın Senato tarafından da onaylanması gerekmektedir. Dayanışma ülkenin sınırlarını aştı ve dünyanın her yerinden kadınlar Arjantin'deki kürtaj hakkı mücadelesine destek verdi. Özellikle 1 milyondan fazla kişinin katıldığı söylenen sokak eylemleri, kadınların kürtaj hakkını kazanacağı öngörüsünü uyandırmış olsa da, 15 saat süren Senato oturumunda tercihe bağlı kürtajı gebeliğin 14'üncü haftasına kadar serbest hale getirecek yasa 31'e karşı 38 oyla reddedildi. Üstelik Senato'nun değişiklik talepleriyle tasarımı parlamentonun alt kanadına geri yollaması da

mümkünken bu yola bile gidilmedi.¹ Bundan 2 ay sonra, 8 Ekim'de ise Amerika Birleşik Devletleri'de (ABD), Donald Trump'ın Yüksek Mahkeme üyeliği için aday gösterdiği ve hakkındaki cinsel saldırı suçlamalarıyla gündeme gelen Brett Kavanaugh, 48'e karşı 50 oyla bu görev için seçilmiş oldu. Başta kadınlar ve LGBTİ+'lar olmak üzere kamuoyunun büyük tepkisine rağmen, Senato oylamasıyla adaylığı onaylanan Kavanaugh ömür boyu ABD Yüksek Mahkemesi hakimi olarak görev yapacak.² Yine Ekim başında İran'da, erken yaşta zorla evlendirildiği ve kendisine şiddet uygulayan

- <https://www.evrensel.net/yazi/82007/arjantinde-kurtaj-hakki-tartismalari-ve-8-agustos>
<https://ekmekvegul.net/sinirlarin-otesi/arjantinde-22-saat-sonra-kurtaja-onay-cikti>
<https://www.theguardian.com/world/2018/jun/14/argentina-congress-vote-legalise-abortion>
<https://www.theguardian.com/global-development/2018/aug/07/argentina-abortion-vote-legalisation-senate-mass-rally>
<https://www.birgun.net/haber-detay/arjantin-de-senato-kurtaj-yasasini-reddetti-226478.html>
- <https://www.haberturk.com/hakkinda-cinsel-taciz-iddialari-bulunan-yargic-brett-kavanaugh-un-yukse-mahkeme-uyelig-onaylandi-2170714#>

erkeği öldürdüğü gerekçesiyle, 22 yaşındaki Zeinab Sekaanvand idam edildi. 15 yaşında evlendirilen, 17 yaşında tutuklanan ve adil olmayan bir yargı sürecine maruz bırakılan Zeinab, uluslararası kampanyalara rağmen infaz edildi.³

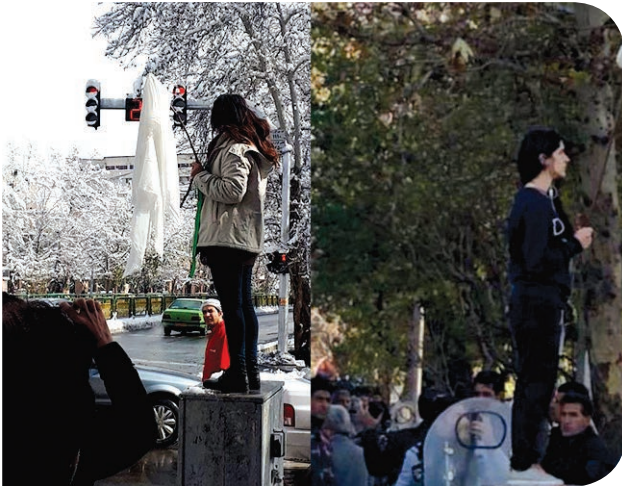
Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair dünyanın pek çok yerinden, çok sayıda örnek vermek ne yazık ki mümkün. Ancak bu yazı, bu olumsuz gidişata rağmen 2018'de farklı coğrafyalardan kadınların mücadeleleriyle elde ettikleri kazanımlardan örneklere odaklanıyor. Bu kazanımlardan bazılarını aşağıda sizlerle paylaşıyoruz.

🌐 *İzlanda: "Eşit ücrete eşit ücret" uygulaması yasalaştı*

Eşit işe eşit ücret talebinin, küresel toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması mücadelesinde önemli bir yeri var. Bu talebin yasalarla güvence altına alındığı örnek sayısı ise çok az. Genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliği açısından dünyadaki iyi örnekler arasında olmasına rağmen Dünya Ekonomik Forumu verilerine göre kadınların erkeklerden yüzde 18 daha az kazandığı İzlanda'da kadınlar, 2017'de eşit ücret mücadelesi için harekete geçmişti. İş bırakmayı da içeren bu eylemler sonucunda hazırlanan yasa tasarısı 2018'in Ocak ayında Parlamento'dan geçti. Yeni düzenlemeye göre, gerek kamu kurumlarında gerek özel sektörde eşit işe eşit ücret verildiği, alınacak sertifikayla kanıtlanmak durumunda.⁴

🌐 *İran: Cezai yaptırımlar kadınları durduramıyor*

2018 başında İran'da kadınlar kamusal alandaki kıyafet kısıtlamalarını protesto amacıyla baş örtüsü açma eylemleri düzenledi. Tahran'da başlatılan ilk

İran'daki kıyafet kısıtlamalarını protesto eden eylemlerinden / Kaynak: Gazete Karınca

- 3 <https://www.birgun.net/haber-detay/iran-da-siddet-gordugu-esini-olduren-kadin-idam-edildi-232252.html>
- 4 <https://www.gazeteduvar.com.tr/dunya/2018/01/04/izlanda-esit-ise-esit-ucreti-zorunlu-hale-getirdi/>

eylem, kadınlar arasında yayıldı ve sosyal medyaya eyleme katılan kadınların görüntüleri yansıdı. 29 kadın, polis tarafından göz altına alındı. Yaz aylarında ise İran Başsavcısı, kadınlara belli kıyafet kuralları getiren polisiye ve hukuki önlemlerin işe yaramadığı itirafında bulundu. Başsavcı açıklamasında kadınların "İslami olmayan" kıyafetlerine karşı devlet tarafından yürütülen mücadelenin başarısız olduğunu belirtti. Medyada da, İranlı kadınların 40 yıla yakın süredir yürürlükte olan kıyafet yasalarına, cezai yaptırımlara rağmen giderek daha az uyduklarına ilişkin haberler yer aldı.⁵

🌐 *Tunus: Kadına yönelik şiddetle ilgili yeni yasa yürürlüğe girdi*

Kadın hakları anlamında bölgedeki iyi örneklerden Tunus'ta kadın hakları örgütlerinin yıllardır sürdürmekte olduğu şiddet yasası kampanyası sayesinde Tunuslu kadınlar geçtiğimiz yıl önemli bir kazanım elde etti: 2017 yazında Parlamento'da kabul edilen şiddet karşıtı yasa, Şubat 2018 itibariyle yürürlüğe girdi. Şiddet tanımını genişleten bu yeni yasa, evlilik içi tecavüzün suç kapsamına alınması ve kadın çalışanlara erkek çalışanlardan daha az ücret ödeyen işverenlerin cezalandırılmasının önünün açılması gibi değişiklikler içeriyor. Yeni ceza hükümlerine yer veren yasa, kadınlara yönelik fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet biçimlerine cezai yaptırımlar getiriyor. Sığınakların kurulması konusunda herhangi bir mekanizma oluşturulmaması, erkeği "aile reisi" olarak tanımlamaya devam etmesi, kadınların erkek kardeşlere oranla mirastan daha az pay almasının önünü açması gibi sebeplerle hâlâ birçok eksikliği bulunsa da, söz konusu yasa Müslüman toplumlarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından önemli bir adım olarak değerlendiriliyor.⁶

🌐 *Suudi Arabistan: Kadınların istihdama ve sosyal hayata katılımı konusunda önemli kazanımlar*

2018 senesi, Suudi kadınların önemli kazanımlarına tanıklık etti. Öncelikle, petrole endeksli ülke ekonomisinde çeşitlendirmeye gitmeyi amaçlayan "Vizyon 2030" programının hedefleri arasında kadınların istihdama katılımının artırılması bulunuyor. Pasaport Genel Müdürlüğü'nün ilk kez kadınları istihdam edeceğinin açıklanması üzerine 140 kişilik kontenjan

- 5 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42916446>
<https://www.dw.com/tr/iranda-devlet-kad%C4%B1nlar-kar%C5%9F%C4%B1s%C4%B1nda-pes-etti/a-44739024>

- 6 <https://www.ntv.com.tr/turkiye/tunusta-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-icin-yeni-yasa,WmH4KblQk0aCOjYwngkVqQ>
<https://m.bianet.org/bianet/kadin/188826-tunus-ta-kadina-siddeti-onleme-tasarisi-mecliste-kabul-edildi>
<https://hawaat.org/portail/2018/02/12/violence-against-women-new-tunisian-law-in-effect-will-it-be-effective/>

için 107.000 kadın iş başvurusunda bulundu. Ülkedeki bir başka önemli gelişme de kadınların araba kullanmasını yasaklayan düzenlemeyle ilgili yaşandı. 24 Haziran itibarıyla kaldırılan yasakla beraber Suudi Arabistan'da kadınların araç kullanması yasal hale getirildi, 5 şehirde kadınlar için ehliyet kursları açıldı. Suudi kadınlar bir süredir araç kullanma hakkı için kampanyalar yürütüyor, direksiyon başına geçerek eylemler düzenliyordu. Söz konusu değişikliğin ardından kadınlar için önemli bir istihdam alanı da açılmış oldu. Yine yakın tarihli bir diğer güzel gelişme de, Suudi feministlerin internet üzerinden yayın yapan ve kadın haklarını savunmak amacını taşıyan Nsawya FM (Feminizm FM) isimli bir radyo istasyonu kurması oldu.⁷

🇮🇪 İrlanda: Kürtaj yasağı kaldırılacak

İrlanda'da, ihlal edilmesi durumunda 14 yıla kadar hapis cezası bulunan kürtaj yasağıyla ilgili 25 Mayıs'ta referanduma gidildi. Kürtaj yasağının kaldırılmasından yana oy kullananlar yüzde 66,4'lük bir çoğunlukla kazandı. Ülkede yıllardır bir mücadele alanı olan yasal kürtaj hakkıyla ilgili düzenlemenin önünü açan referandumun ardından Başbakan, kanunun bu yıl içerisinde Parlamento'dan geçirilebileceğini duyurdu. Referandumda oylanan tasarı, 12 haftaya kadar isteğe bağlı kürtajın serbest bırakılmasını öngörüyor.⁸

🇪🇸 İspanya: Yeni hükümetin 17 bakanın 11'i kadın

İspanya'da düşürülen sağcı hükümetten sonra Haziran başında yeni sosyalist hükümet 11 kadın ve 6 erkek bakanla kuruldu. Kurulan yeni hükümet İspanya'nın bugüne kadar en çok kadın bakan barındıran hükümeti olmasının yanı sıra, bu anlamda Avrupa rekorunu da kırdı.⁹

🇸🇪 İsveç: Tecavüz tanımını genişleten yasa yürürlüğe girdi

Dünya genelinde "rıza dayalı cinsel ilişki" kavramı tartışmaları giderek artarken Temmuz 2018'de tecavüz tanımını genişleten yeni bir yasa İsveç'te yürürlüğe girdi. Yeni yasayla İsveç'te getirilen düzenlemeye göre

artık cinsel ilişkinin tecavüz sayılması için şiddet veya tehdit unsuru aranmayacak ve tarafların açık rızasının olmadığı her türlü cinsel ilişki tecavüz kapsamında değerlendirilecek. Bazı hukukçuların uygulamadaki olası zorluklar açısından eleştirdiği yasayı geçirmekte ısrarcı olan İsveç hükümeti, yasanın uygulamaya girdiği 1 Temmuz günü cinsel taciz ve şiddetle mücadele için bütçeden 11 buçuk milyon Euro ayrıldığını da duyurdu.¹⁰

Burada, 2018 senesi içinde kadınların uzun süren mücadelelerle elde ettikleri haklar ve kazanımlara dünyanın çeşitli yerlerinden örnekler vermeye çalıştık. Benzer şekilde bu sene LGBTİ+ hareketlerinin de önemli kazanımları oldu. Örneğin Eylül ayında Hindistan'da eşcinsel ilişkileri 10 sene hapisle cezalandıran yasa iptal edildi ve İsviçre'de transfobi ve homofobi de ırkçılık gibi suç kapsamına alındı. Her ne kadar dünya genelinde insan hakları saldırı altında olsa da kadınlar ve LGBTİ+'lar dayanışmaya ve mücadelelerine aynı ısrar ve kararlılıkla devam ederek taleplerini kazanımlara dönüştürüyor!

Eşcinsel ilişkilerin suç kapsamından çıkarılmasının ardından Hindistan'daki kutlamalardan / Kaynak: The New Indian Express

İspanya Başbakanı, Başbakan Yardımcısı ve diğer bakanlar ile birlikte / Kaynak: The Telegraph

7 <https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201802021032083091-suudi-arabistan-kadin-pasaport-kontrol-gorevlisi-bavuru/>

<https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201805081033348688-suudi-kadin-araba-kullanma-yasagi-gelecek-ay/>

<https://tr.sputniknews.com/ortadogu/201802121032204288-dubai-sirket-100bin-suudi-kadin-sofor/>

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-45245105>

8 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44263907>

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/irlanda-kurtaj-icin-sandik-basinda-40847642>

9 <http://gazetekarinca.com/2018/06/ispanyada-sosyalist-basbakan-yeni-hukumeti-kurdu-kadinlar-cogunlukta/>

10 <https://tr.euronews.com/2018/07/02/isvec-te-rizasiz-her-iliski-tecavuz-sayilacak>

BM Kadının Statüsü Komisyonu'nun 62'nci Oturumundan İzlenimler

62'nci oturumu 12-23 Mart 2018 tarihleri arasında düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Kadının Statüsü Komisyonu'na (KSK), KİH-YÇ olarak biz de katıldık.

KSK (Commision on the Status of Women - CSW), 1946 yılında BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin (ECOSOC) işlevsel komisyonlarından biri olarak kuruldu. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını, dünya çapında kadınların durumlarının düzenli olarak tespit ve takip edilmesini ve kadınların güçlendirilmelerini hedefleyen KSK, her yıl Mart ayında New York'taki BM Genel Merkezi'nde toplanıyor. BM Kadın Birimi tarafından organize edilen toplantılar, BM üyesi ülkelerden hükümet temsilcilerinin, BM yetkililerinin ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleşiyor. 2 hafta süren KSK oturumlarının sonunda, Ortaklaşımış Sonuçlar olarak adlandırılan ve devlet delegasyonlarının dahil olduğu tartışma oturumlarıyla son haline getirilen bir sonuç bildirgesi yayınlanıyor.

Her sene farklı bir ana temayla düzenlenen KSK'nın bu seneki ana teması "Kırsaldaki kadın ve kız çocuklarının güçlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusundaki zorluk ve fırsatlar"dı. Önceki yıllarda olduğu gibi bu sene de STK temsilcileri, sonuç bildirgesiyle ilgili tartışmaların devlet delegasyonları tarafından sürdürüldüğü salonlara alınmadı. Buna rağmen, yine her sene olduğu gibi, taleplerinin sonuç bildirgesine dahil edilmesi için feministler yoğun savunuculuk çalışmaları yürüttü. Bu sene yaşanan önemli bir gelişme de LGBT+ hareketlerinden temsilcilerin de KSK kapsamında feminist gruplarla yakın ve koordinasyon halinde çalışarak aktif savunuculuk faaliyetleri yürütmesi oldu.

Bazı katılımcıların kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve özellikle de cinsellik ve doğurganlık sağlığı ve hakları alanında, bugüne kadarki kazanımlara saldıran ve bunları geriye döndürmeye çalışan çabaları oldu. Ancak dayanışma içinde yürütülen kolektif savunuculuk çalışmaları sonucu feministler olarak önemli

taleplerimizin bazıları sonuç bildirgesine dahil edildi. İçeriğinin yanı sıra metnin diliyle alakalı kazanımlardan ötürü, bu seneki KSK kapsamında yürütülen savunuculuk faaliyetleri feministlerce başarılı olarak değerlendirildi.

Sonuç bildirgesinde yer bulan taleplerimizi aşağıdaki gibi örneklendirebiliriz:

- © Sonuç bildirgesine yansımaları istediğimiz en önemli taleplerimizden biri dünyanın pek çok yerinde kadın hak savunucularının şiddete maruz bırakılmakta olduğuna dikkat çekilmesi ve kadın hak savunucularına faaliyetlerini yürütmeye devam edebilecekleri güvenli ortamların sağlanması taahhüdüydü. Özellikle KSK devam ederken, Brezilya'da kadın hakları savunucusu ve politikacı Marielle Franco'nun öldürülmesi ve Filipinler'deki

KSK devam ederken Brezilya'da öldürülen kadın hakları savunucusu Marielle Franco için New York'ta düzenlenen eylemler / Fotograf: Derya Acuner

kadın hak savunucularıyla ilgili olumsuz gelişmelerin meydana gelmesi, bu talebin ödün verilmeyecek taleplerden biri olarak belirlenmesinde rol oynadı. Sonuç olarak, kadın hak savunucularının maruz bırakıldığı şiddet ve tehditlerin önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması, cezasızlıkla mücadele gibi önemli taahhütler içeren bir paragraf sonuç bildirgesine eklendi.

- ☉ Bir diğer kazanım, kadın ve kız çocuklarının çeşitliliğine ve maruz bırakıldıkları ayrımcılıkların ve şiddetin de birbirinden farklı olduğuna metnin genelinde yapılan vurgu oldu. Bununla beraber, bu senenin temasıyla da bağlantılı olarak kırsal alanlarda yaşayan kadın ve kız çocuklarının maruz bırakıldığı sorun ve engeller kapsamlı olarak sonuç bildirgesinde dile getirildi.
- ☉ Cinsellik ve doğurganlık sağlığı ve hakları alanında daha önceki yıllarda sonuç bildirgelerine eklenen

taahhütlere vurgu yapılırken, aynı alanla ilgili yeni eklemeler ile kız çocuklarının güçlenmesine ilişkin geniş kapsamlı taahhütler de bu senenin kazanımları arasında sayılabilir.

- ☉ Metin genelinde sivil toplum ile iş birliğinin altı çizildi.

KSK boyunca birçok farklı ülkeden kadın, sivil toplumun alanının giderek daralmakta olduğuna, hak savunucusu kadın ve gençlerin tehdit ve baskılarla sessizleştirilmeye çalışıldığına dikkat çekti. Özellikle ana temanın kırsaldaki kadın ve kız çocukları olduğu bu sene, Afrika'dan pek çok genç kadının vize başvurusunun reddedilmesi büyük hayal kırıklığı ve öfke yarattı. Dünya genelindeki olumsuz gelişmelere rağmen küresel kadın hareketi, dünyanın farklı yerlerindeki hak ihlallerinin görünür kılınması, KSK özelinde ve genel olarak daha kapsayıcı alanların inşa edilmesi için dayanışmaya ve bir arada çalışmaya devam etti.

AİHM, Türkiye'yi Cinsiyet Ayrımcılığından Haksız Buldu

Hülya Ebru Demirel, 1999 yılında devlet memurluğu sınavını geçerek Türkiye Elektrik Dağıtım Şirketi'nin (TEDAŞ) Kilis Müdürlüğü'ne güvenlik görevlisi olarak atandı. Demirel'in ataması, "erkek olmadığı" ve "askerliğini yapmadığı" gerekçeleriyle TEDAŞ tarafından iptal edildi. 2001 yılında maruz bırakıldığı ayrımcılığı yargıya taşıyan Demirel davayı kazandı ancak karar, Yüksek İdari Mahkeme tarafından bozuldu. Bunun üzerine Demirel 2008'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) başvurdu.

Demirel'in kadın olduğu için atamasının iptal edilmesi konusunda yaptığı başvuru, AİHM tarafından Haziran 2018'de karara bağlandı. İkiye karşı yedi oyla alınan kararda Türkiye haksız bulundu ve Demirel'e 11 bin Euro maddi ve manevi tazminat ödemeye mahkum edildi. AİHM'nin kararına göre Demirel'in atamasını iptal eden Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesini (ayrımcılık yasağı) ve bununla bağlantılı olarak da 8'inci maddesini (özel ve aile yaşamına saygı) ihlal etti. Atamasının iptali konusunda Demirel'in cinsiyeti dışında hiçbir sebep gösterilmemiş olmasına karar veren AİHM, davayı Emel Boyraz'ın davasıyla ilişkilendirdi.

Emel Boyraz'ın ataması da TEDAŞ tarafından "erkek olmadığı" ve "askerlik yapmadığı" gerekçeleriyle iptal edilmiş, Boyraz da 2000 yılında bu iptali mahkemeye taşımıştı. İdare Mahkemesi'nin Boyraz'ı haklı bulan kararı, TEDAŞ'ın itirazıyla Danıştay'a taşınmış ve burada bozulmuştu. Sonraki dönemde mahkemeye başvuruları reddedilen Boyraz'ın 2006'da AİHM'e yaptığı başvuru 2014 yılında karara bağlanmıştı. Bu kararda da Türkiye haksız bulunmuş ve 10 bin Euro tazminat ödemeye mahkum edilmişti.

Hukuk Köşesi

Av. Özlem Ayata

KİHEP Grup Yönlendiricisi – İstanbul

ÇOCUĞUN CİNSEL İSTİSMARINI ÖNLEMELİK İÇİN NELER YAPABİLİRİZ?'

Türkiye, çocuk istismarını tartışıyor. Acaba ağır cezalardan medet ummak gerçekten istismarı önler mi?

Çocuk istismarı karşısında hissettiğimiz öfke ve çaresizlik duyguları, istismarın nasıl önlenebileceğini düşünmek yerine bazen bizlerin istismarcının cezalandırılmasına odaklanmamıza ve en ağır cezayı almalarını istememize neden olabiliyor. Oysa bugüne kadar yapılan yasal düzenlemeler ve verilen yargı kararları, ceza artırımının herhangi bir suçun önlenmesinde çözüm olmadığını gösteriyor.

Cinsel istismar suçlarını önlemenin yolu cezaları artırmak değildir!

Cezaların artırılması hiçbir zaman çözüm olmamış tam tersine cezasızlık riski yaratmıştır. Başta aile içi istismar vakalarında "mağdur" ve yakınlarını suçu ihbar yerine alternatif çözüm arayışlarına itmiştir. Aşırı ağır cezaların ıslah edici özelliği bulunmadığı gibi aşırı ağır cezalar karşısında mahkemelerin tutumu genellikle mahkumiyet kararı vermek yerine hafifletici sebepleri yerli yersiz uygulamaya çalışmak ya da beraat kararı vermek yönünde olmaktadır. Aşırı ağır cezalar, saldırganlarının ceza almamak için "delilleri ortadan kaldırma" amaçlı cinayetler işlemesine de neden olabilmektedir.

Buna rağmen meclisteki tasarı, cinsel istismar durumunda faile yönelik cezaları artırmayı esas almaktadır. Çocuk istismarı vakalarının artması nedeni ile ortaya çıkan tepkileri bastırmak için alelacele; uzmanlardan ve akademiden görüş alınmadan, özensizce hazırlanmıştır. Bu vakaların toplumsal ve psikolojik nedenleri araştırılmadan; yargılamalardan kaynaklanan sorunlar ayrıntılı olarak tespit edilmeden; yalnızca faile yönelik cezaları artırmayı esas alarak hazırlanmış olduğundan mevcut sorunları çözmeyeceği gibi, yeni sorunları da beraberinde getirecektir.

Oysa Anayasa'nın 41/2 maddesi ve Türkiye'nin imzaladığı uluslararası çocuk hakları sözleşmeleri uyarınca, devletin öncelikli görevi, çocukların cinsel istismara maruz kaldığı şartları ortadan kaldırmak, koruyucu ve önleyici hizmetleri kurumsallaştırmaktır. Çocuk istismarına suç ve ceza eksenini aşan daha geniş perspektiften, disiplinlerarası bir yaklaşımla ve hak temelli bir çocuk koruma anlayışıyla çözüm bulunması gerekmektedir. Çocuk haklarına dayalı

bütüncül bir çocuk politikası hayata geçirilmeli, konuya ilişkin bilimsel verileri, yaşanan deneyimleri, nedenleri dikkate alan, ilgili tarafların ve sivil toplum kuruluşlarının demokratik katılımıyla çocuk haklarını merkeze alan bir düzenleme yapılmalıdır.

Bizler çocuklarımızı korumak ve istismarı önlemek için nasıl davranmalıyız?

Öncelikle bizler, cinsel istismarın, sadece cinsel organlara değil, bedenün tümüne yönelik dokunuşlarla, bakışlar, konuşmalar ve sevmeye ve hitap biçimleri ile; cinsel içerikli görseller göstererek, kendi bedenine ya da bir başkasının bedenine dokunmasını talep ederek gerçekleştirebileceğini bilmeliyiz. Ve unutmamalıyız ki bu konudaki tüm koruyucu-önleyici mesajlar korkutucu değil, güçlendirici bir dil ve yaklaşımla verilmelidir.

Çocuğumuzun bedeninin kendisine ait olduğunu öğretmeliyiz. Bunu yaparken ilk olarak kendimizi eğitmeliyiz. Zorla öpmek, sıkıştırarak sevmek, sizi öpmesini istemek gibi masum görünen taleplerimizi sorgulamalıyız. Giysilerini, çamaşırlarını, bezini kamusal alanlarda değiştirmemeli, giydirirken her defasında iznini alarak bedenine yönelik izinsiz her müdahalenin yanlış olduğu bilincini kazanmasını sağlamalıyız.

"Hayır" deme becerisi kazandırmak için zaman zaman sebebini açıklayarak hayır demeli, o hayır dediğinde de buna saygı duyduğumuzu göstermeliyiz.

Cinsel organlarını takma isimler ile değil, bilimsel isimleri ile öğretin. Bu konuda kendimizi geliştirmeli ve bilgilenmeliyiz. Çocuğumuzu cinsellik, kendi bedenini koruma, iyi ve kötü dokunuşu ayırt etme, yardım isteme, kendini ifade etme konularında desteklemeli ve bilgilendirilmeliyiz.

Sosyal medya, telefon, tablet gibi dijital araçlar genellikle yabancılar tarafından çocukları istismar etme amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Bu nedenle çocuğumuza güvenli internet kullanımı hakkında bilgi vermeliyiz. İnternet kullanımını, yaşı ve gelişim özelliklerine göre sınırlandırmalı ve takip etmeliyiz.

Çocuğumuz rahatsız hissettiği bir durumu ifade ettiğinde duygularını hafife almamalı ve rahatsız olduğu durumları bizimle paylaşmaya devam etmesi için iyi bir dinleyici olmalıyız.

1 Bu yazı ilk olarak, Altınokta Körter Derneği tarafından çıkarılan Kibele Kadın Dergisi'nin 51'inci sayısında yayınlanmıştır.

Çocuğun Cinsel İstismar Beyanının Ardından Yapılması Gerekenler

Cinsel istismarın en güçlü göstergelerinden biri, çocuğun ifadesidir. Çocuk cinsel istismara uğradığını söylüyorsa, bunu ciddiye alın. Çocuğun iyiliği ve onu korumak için kuşularınızı bir kenara bırakın. İnanması güç olsa bile kendinize yanlış ifşaların çok nadir yaşandığını hatırlatın. Size anlattığı için ona teşekkür edin ve onu sevdiğinizi söyleyin.

Kontrolünüzü kaybetmeden soğukkanlı bir şekilde dinleyin, çocuklar üzüntü, kaygı, öfke gibi duyguları fark ettiklerinde kolayca geri adım atıp beyanlarından vazgeçebilirler. Konuşmak istemiyorsa onu zorlamayın; yargılayıcı, suçlayıcı, detaylı tarif isteyen soru ve yorumlardan uzak durun. Ona "sen suçlu değilsin" mesajı verin. Yanınızda güvende olduğunu hissettirin, mahremiyetine saygı gösterin ve yaşadıklarını herkese anlatmayın.

Çocuğu bundan sonra ne olacağı konusunda bilgilendirin, istismar eden yetişkinin başka kişileri de incitmemesi için durdurulması gerektiğini, bu durumu ilgili kişi ve kurumlarla paylaşacağınızı söyleyin. Olayı kendi yöntemlerinizle çözmeye kalkmayın, zaman kaybetmeden mutlaka ilgili kurumlara bildirin ve takipçisi olun.

Çocuklar korunma, destek ve doğru uzman yaklaşımıyla yaşadıkları cinsel istismar sonrasında şifa bulabilir, mutlu ve üretken bir yaşama sahip olabilir.

İstismarın durdurulması ve çocuğun korunması, yasal bir zorunluluktur!

Bir çocuğun istismara maruz kaldığına tanık olmuş veya bunu duymuşsanız ya da mesleğiniz gereği, doktor, sosyal hizmet uzmanı, rehber öğretmen, öğretmen, aile hekimi, psikolog, okul müdürü olduğunuz için size başvurulmuşsa, öncelikle bunu **kesinlikle ciddiye almalısınız! İstismarın durdurulması ve çocuğun korunması, yasal bir zorunluluktur.**

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre bildirim yükümlülüğü olan meslek elemanları dışında da **her birey çocuk istismar şüphesini bildirebilir, bildirmelidir.** Bildirim bir suçlama değildir; düşüncenin dile getirilmesi ve çocuğun durumunun soruşturulup değerlendirilmesi için yapılmış bir taleptir. Kimliğinizi açıklamayı istemeyebilirsiniz, fakat kimliğinizi açıklamanız ihbarınızın daha güvenilir ve daha yararlı olmasını sağlayabilir. **Çocuk istismarı ve ihmali konusunda ihbar edilen ailelere, bildirimde bulunanların adları açıklanmaz.**

İstismarı bildirmek için aradığınızda size çocuğun adı ve yerleşimi, şüpheli failin adı ve çocukla yakınlık derecesi, istismar veya ihmale ilişkin neler gördüğünüz veya duyduğunuz, istismar hakkında bilgisi olan diğer kişilerin adları ve sizin adınız ve telefon numaranız sorulabilir. Bu soruların bildiğiniz kadarına yanıt verebilirsiniz, herhangi bir kanıt sunmak zorunda değilsiniz.

"Çocuğumuzun
bedeninin kendisine
ait olduğunu
öğretmeliyiz."

Çocuk istismarı konusunda başvuru yapılacak resmi kurumlar:

Savcılıklar

ALO 183 (Sosyal Destek Hattı): 7 gün 24 saat hizmet vermektedir.

ALO 155 (Polis)

En yakın çocuk polis şubesi

Jandarma çocuk ve kadın kısım Amirliği: 156

Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM) (0212 4041500): Çocuk İzlem Merkezleri (ÇİM), her il için ayrı olmak üzere, Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler, kurumlar bünyesinde kurulması planlanan, cinsel istismara uğrama şüphesi altındaki mağdur çocukların ifade alma, adli muayene ve diğer her türlü soruşturma işlemlerinin tek merkezde yapılması için planlanan yerlere verilen addir. ÇİM'lerde, adli tıp uzmanı, psikolog, psikolojik danışman, sosyal hizmet uzmanı, hemşireden oluşan bir ekip vardır. Ayrıca çocuk psikiyatristi ve çocuk hekimi de hizmet vermektedir.

İstanbul'da şu an işler durumda olan Çocuk İzlem Merkezleri aşağıdaki gibidir:

Kanuni Sultan Süleyman Hastanesi 0212 404 15 00

Bakırköy Ruh Sağlığı Hastalıkları Hastanesi 0212 409 15 15 (2656)

Şişli Etfal Hastanesi Çocuk İzlem Merkezi 0212 373 53 96 / 97

